

סוציולוגיה



מידעון האגודה הסוציולוגית הישראלית

יוני 2009

גליון מס' 40

בעקבות הכנס ה-40 של האגודה התמורות הגדולות בחברה הישראלית רחל פסטרנק, המסלול האקדמי המכללה למינהל

הכנס ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית, בנושא "התמורות הגדולות בחברה הישראלית", התקיים בחודש פברואר באירוח המסלול האקדמי המכללה למינהל, קמפוס ראשון לציון.

החברה הישראלית עודנה חברה בהתהוות, המשתנה בלי הרף, ובשני העשורים האחרונים היא עוברת שינויים רוחביים (רב-תחומיים) ועמוקים (ניכרים). מכלל השינויים, התמקד הכנס בשלוש תמורות גדולות: ליברליזציה, גלובליזציה (התעולמות), והשסעה (שיסוע). ליברליזציה היא שינוי אידיאולוגי למרכז הפרט, חיזוק ומימוש של זכויות הפרט, העצמה של כוחות השוק והמגזר השלישי, והפרטת נכסי המדינה ושירותיה. גלובליזציה היא תהליך המוביל לקשירה של המדינה, הכלכלה, התרבות, המשפט, התקשורת, הסביבה ועוד למערכת עולמית משותפת, לטשטוש של גבולות מדינת-הלאום, להגברת התנועה של הון, בני אדם ואידיאות ממקום למקום, ולהעצמת ההשפעה של גורמי חוץ. השסעה מתבטאת בהעמקת השסעים החברתיים הפנימיים, בהגברת אי-השוויון ובהתפשטות של רעיון הרב-תרבותיות והפוליטיקה של זהויות. יש מחלוקת אם שלושת התהליכים הללו, שיש ביניהם חפיפה מסוימת, מחלישים את המדינה או רק משנים את אופני תפקודה, אם מורידים את הסולידריות החברתית, אם מחריפים את הבעיות החברתיות, ואם גורמים לקיטוב חברתי.

שיבת המליאה של הכנס הוקדשה לדיון בתמורות הגדולות הללו בחברה הישראלית. המליאה נפתחה בברכת נשיא המסלול האקדמי המכללה למינהל, פרופ' זאב נוימן. לאחר מכן נשיא האגודה, פרופ' סמי סמוחה נשא הרצאה בנושא "החברה

תוכן העניינים

1	בעקבות הכנס ה-40 של האגודה התמורות הגדולות בחברה הישראלית רחל פסטרנק, המסלול האקדמי המכללה למינהל
2	התמורות הגדולות בחברה הישראלית סיכום מושב המליאה בכנס ה-40 של האגודה סמי סמוחה
4	החברה הישראלית: ככל החברות או חברה יוצאת דופן? הרצאת נשיא האגודה במושב המליאה של הכנס ה-40 סמי סמוחה
4	סיכום האסיפה הכללית של האגודה רשמה: ליאת מילביצקי
6	העבודות הזוכות בתחרות התזות של האגודה הסוציולוגית הישראלית
11	מפגשי הקהילות המקצועיות בכנס ה-40 של האגודה ליאת מילביצקי
12	"מעבר מחנות צה"ל מהמרכז לנגב: בין הצבאיות, הפריפריה והשוק" סיכום ערב עיון עמירם אורן, מכון ון ליר
13	קול קורא להרשמה לקהילות מקצועיות ולקבוצות עניין של האגודה
14	קול קורא לפרס האגודה הסוציולוגית הישראלית לתזה מצטיינת לתואר שני, 2010
15	קולות קוראים נוספים
17	ספרי סוציולוגיה חדשים של החברים באגודה
19	פרסים ומענקי מחקר לסוציולוגים
20	דוקטורים חדשים לסוציולוגיה
20	הצעות עבודה והודעות

האגודה הסוציולוגית הישראלית

החוג למדעי ההתנהגות, המסלול האקדמי המכללה למנהל
שד' יצחק רבין 7, ת.ד. 25073 ראשון לציון 75190
טל - 03-9634492 ; פקס - 03-9634173
דואר אלקטרוני liatmi@hdq.colman.ac.il

כתובת אתר : <http://www.israel-sociology.org.il>

עורכת: דר' טלי כץ-גרו, אוניברסיטת חיפה
עורכת משנה: ליאת מילביצקי

במיני מליאה בנושא "סביבונ מלחמה ובחירות" השתתפו פרופ' אשר אריאן מהמכון הישראלי לדמוקרטיה, דר' לב גרינברג מאוניברסיטת בן גוריון, פרופ' נעמי חזן מהמכללה האקדמית תל אביב יפו, ופרופ' אפי יער מאוניברסיטת תל אביב. יו"ר הפאנל היתה פרופ' מיכל שמיר מאוניברסיטת תל אביב. הדוברים ניתחו את בחירות 2009, תוך התייחסות לתפקיד השולי ששיחק מבצע "עופרת יצוקה" בבחירות, אך החשיבות המרכזית של הקונפליקט והיחסים עם הפלסטינים בבחירות אלה ובבחירות בכלל בישראל.

לסיום, ברצוני להודות לחברי הועדה המארגנת על התכנון וההשתתפות כראשי מושבים. להנהלת המסלול האקדמי במכללה למינהל ולנשיא המסלול פרופ' זאב נוימן על התמיכה הנדיבה והרציפה, לראש החוג למדעי ההתנהגות דר' טובה בנסקי על העזרה הפעילה, לרכזת הכנס דפנה הלפרין ולמזכירת האגודה ליאת מילביצקי על עבודתן המאומצת ותרומתן להצלחת הכנס.

האגודה הסוציולוגית הישראלית מביעה הערכה ותודה למסלול האקדמי המכללה למינהל בראשון לציון, התומכת בפעילות האגודה לאורך כל השנה והמארחת של הכנס השנה, לנשיא המסלול האקדמי המכללה למינהל, לראש החוג למדעי ההתנהגות ולצוות האדמיניסטרטיבי, שכולם שותפים לסיוע מקיף ונדיב, שהוגש לארגון הכנס

התמורות הגדולות בחברה הישראלית

**סיכום מושב המליאה
בכנס ה-40 של האגודה**

סמי סמוחה

נושא הכנס ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית הוא "התמורות הגדולות בחברה הישראלית" ולכך הוקדשה ישיבת המליאה. את הדיון הנחה סמי סמוחה, נשיא האגודה, והשתתפו בו זאב רוזנהק מהאוניברסיטה הפתוחה, מיכל פרנקל מהאוניברסיטה העברית ומאג'ד אלחג' מאוניברסיטת חיפה.

הישראלית: ככל החברות או חברה יוצאת דופן?". תקציר הרצאתו מובא במידעון זה. בסוף המליאה התקיים פנל בנושא התמורות הגדולות בחברה הישראלית. יו"ר הפנל היה פרופ' סמי סמוחה והשתתפו בו דר' זאב רוזנהק, דר' מיכל פרנקל ודר' מאג'ד אלחג'י. מטרת הדיון הייתה לעורר תשומת לב למאפיינים הייחודיים של החברה הישראלית. ההרצאות והדיונים עוררו עניין ושיח בקרב המשתתפים.

בערב הראשון התקיים מופע אינטראקטיבי מרתק של תיאטרון פלייבק, בהנחייתה של אביבה אפל. במופע לקחו חלק 5 שחקנים שיצרו באמצעות הקהל אירועי תיאטרון הנובעים מתוך עולמם המקצועי והאישי של המשתתפים.

ביומיים של הכנס התקיימו 35 מושבים שכללו את מגוון הנושאים של המחקר הסוציולוגי בארץ, כשרבות מן העבודות הציגו מחקרים על התמורות בחברה הישראלית. יש לציין כי ההיענות לקול הקורא היתה גבוהה במיוחד, כאשר השנה הופעל תהליך בחירה אקדמי קפדני של עבודות: הצגה של עבודות מ.א. הגבלה לעבודות שכתבתן הסתיימה, וראשי מושבים התבקשו להפעיל שיקול דעת לבחירת העבודות הטובות ביותר. כמו כן, הוחלט על צמצום מספר המושבים, יחסית לכנסים קודמים. האיכות המדעית של העבודות שהוצגו היתה לשביעות רצונם של המציגים ושל קהל המשתתפים.

בכנס הנוכחי בלטה הפעילות הרבה והברוכה של הקהילות של האגודה: ארגונים ועבודה, בריאות ורפואה, גוף מיניות ורבייה, הגירה ודמוגרפיה, חינוך, מגדר, משפחה וצבא. חברי הקהילות נטלו חלק פעיל מאד בארגון של מושבים מקצועיים. כמו כן, הוקדשה רצועת זמן באפן מיוחד למפגשים של כל חברי הקהילות.

חידוש נוסף בכנס הנוכחי היה מושב "פוסטריים", אשר איפשר הצגת עבודות נוספות, והיה מוצלח, זאת לאור ההתעניינות של רבים מהמשתתפים.

ביום השני של הכנס נערכו שתי מיני מליאות מקבילות, האחת בנושא "המשבר הכלכלי בארץ ובעולם", אשר בו שימשה פרופ' חיה שטייר כיו"ר והשתתפו: פרופ' מיכאל שלו, פרופ' יוסי זעירא וגב' מירב ארלוזורוב. השניה עסקה בנושא "סביבונ מלחמה ובחירות" בו שימשה יו"ר פרופ' מיכל שמיר, והשתתפו: פרופ' אפי יער, פרופ' אשר אריאן, דר' לב גרינברג ופרופ' נעמי חזן. הקהל גילה מעורבות פעילה בשתייהן.

שגיוון השחקנים והאינטרסים יוצר השפעות סותרות לגלובליזציה. פרנקל הדגימה את השינוי הזה בפרקטיקות עבודה-משפחה. היא עמדה על הסתירות המבניות המגולמות בריבוי המודלים המיובאים ובלוגיקה שהם מגלמים, ובאופן בו סתירות אלה מתבטאות באפשרויות הניתנות לנשים ולגברים לאזן בין צרכי העבודה והמשפחה בעידן של שוק עבודה גלובלי.

מאג'ד אלחאג' דיבר על תהליך ההשסעה ההולך ומעמיק בחברה הישראלית. אלחאג' ציין שאחד הגורמים המרכזיים שמזינים את השסעים בחברה הישראלית ומעמיקים אותם הוא הפער בין המבנה החברתי (המאופיין ע"י שונות תרבותי-חברתית עמוקה) לבין האידיאולוגיה הפורמלית האתנו-לאומית של המדינה הנעדרת קונספציה רב-תרבותית. אופי אתנו-לאומי זה החליש את המעגל האזרחי ומנע התפתחות תרבות אזרחית משותפת, שהיו יכולים לשמש כחוליה המרכזית המקשרת בין הקבוצות השונות, כפי שקיים במדינות דמוקרטיות רב-תרבותיות. כתוצאה, העמיקו "הזהויות השבטיות" והתפתחה זהות ישראלית מבולבלת הבנויה על דרך השלילה וההדרה ולא על דרך השילוב וההשלמה. מצב זה מחזק את הניגודים הפנימיים בחברה הישראלית וגורם לחוסר יציבות פוליטית, הבאה לידי ביטוי בקיום חמש מערכות בחירות בעשור האחרון.

ההגירה ממדינות חבר העמים, שהיא אחת ההתפתחויות הדמוגרפיות- חברתיות החשובות ביותר מאז שנות ה-1990, רק העמיקה את מורכבות בעיית הזהות האזרחית של החברה הישראלית. מצד אחד היא הגבירה את הפלורליזם החברתי-תרבותי והובילה בכיוון חילון החברה הישראלית. אך מצד שני היא דחפה בכיוון "רב-תרבותיות אתנוקרטית", המציבה את האזרחים הערבים מחוץ לגבולות הלגיטימציה של החברה הישראלית.

האסטרטגיה של פתרון הסכסוך הישראלי- פלסטיני, אשר אומצה במשך הזמן ע"י השמאל הציוני וחלקים נרחבים מהמרכז וימין-מרכז, רק הוסיפה למכשולים בפני התפתחות חברה אזרחית בישראל. זאת בגלל שהיא נטולה כל אג'נדה חברתית ובנויה על קונספציה אתנו-לאומית הגורסת שיש צורך בהפרדה על מנת למנוע את "הסכנה הדמוגרפית" ולשמר את אופיה היהודי-ציוני של המדינה. אסטרטגיה זו מנעה התפתחות של שיח אזרחי מסביב לנושא השלום, טשטשה את ההבדל בין ימין ושמאל בישראל והביאה לשחיקה עמוקה במעמדו של השמאל ולעלייה של הימין, כפי שבא לידי ביטוי בתוצאות הבחירות האחרונות לכנסת.

בדברי פתיחתו אמר סמוחה שהחברה הישראלית עודנה חברה בהתהוות, המשתנה בלי הרף, ובשני העשורים האחרונים היא עוברת שינויים רוחביים (רב-תחומיים) ועמוקים (ניכרים). מכלל השינויים, מן הראוי להתמקד בשלוש תמורות גדולות: ליברליזציה, גלובליזציה (התעולמות), והשסעה (שיסוע). ליברליזציה היא שינוי אידיאולוגי למרכז הפרט, חיזוק ומימוש של זכויות הפרט, העצמה של כוחות השוק והמגזר השלישי, והפרטת נכסי המדינה ושירותיה. גלובליזציה היא תהליך המוביל לקשירה של המדינה, הכלכלה, התרבות, המשפט, התקשורת, הסביבה ועוד למערכת עולמית משותפת, לטשטוש של גבולות מדינת-הלאום, להגברת התנועה של הון, בני אדם ורעיונות ממקום למקום, ולהעצמת ההשפעה של גורמי חוץ. השסעה מתבטאת בהעמקת השסעים החברתיים הפנימיים, בהגברת אי-השוויון ובהתפשטות של רעיון הרב-תרבותיות והפוליטיקה של זהויות. יש מחלוקת אם שלושת התהליכים הללו, שיש ביניהם חפיפה מסוימת, מחלישים את המדינה או רק משנים את אופני תפקודה, אם מורידים את הסולידריות החברתית, אם מחריפים את הבעיות החברתיות, ואם גורמים לקיטוב חברתי.

זאב רוזנהק דיבר על תהליך הליברליזציה. הוא התרכז בניתוח הכלכלה הפוליטית בישראל מבחינת יחסי מדינה-כלכלה. הוא דן בשאלה אם תהליך הליברליזציה פירושו היחלשות המדינה, כפי שמקובל לחשוב, והציע המשגה חלופית הרואה את התמורה לא במונחים של פחות או יותר מעורבות של המדינה, אלא בדפוסים שונים של מעורבות. הוא איתגר את התפיסה ה"מובנת מאליה" של משחק סכום אפס בין השוק והמדינה (יותר שוק, פחות מדינה) וטען שהמדינה הישראלית לא נחלשה ולא נסוגה כתוצאה מתהליך הליברליזציה, אלא שינתה את המטרות ואת הכלים לעיצוב וליוסות של תהליכים כלכליים. כמו-כן, לשינויים בדפוסי המעורבות התלוו שינויים יסודיים בתצורה המוסדית של המדינה וביחסי הכוח בין סוכנויותיה השונות.

מיכל פרנקל ייחדה את דבריה על תהליך הגלובליזציה. לגבי השאלה השנויה במחלוקת אם הגלובליזציה בחברה הישראלית היא תופעה חדשה המחוללת שינוי גדול או לא, היא טענה שהחברה הישראלית הייתה נתונה תמיד להשפעות גלובליות שעיצבו חלק ניכר ממסודותיה, אך אופיה של ההשפעה הגלובלית והשחקנים המרכזיים המובילים אותה התרחבו והתגונו במרוצת השנים. המדינה והסתדרות העובדים בשנות החמישים הובילו את הגלובליזציה בשם האידיאולוגיה הלאומית, בעוד שהיום נוספו להן החברות הרב-לאומיות, המעסיקים הפרטיים, תנועות חברתיות ועוד, כך

למקם את ישראל על המפה העולמית, ללמוד מהידע הסוציולוגי על החברה הישראלית ולתרום מחקר ישראל לסוציולוגיה העולמית. יש להשוות את ישראל לחברות אחרות כדי למצוא לא רק את הדומה בינה לביניהן אלא גם את השונה ואת הייחודי.

הנוסח המלא של ההרצאה עומד להתפרסם בכתב העת *סוציולוגיה ישראלית*.

סיכום האסיפה הכללית של האגודה הסוציולוגית הישראלית

הכנס השנתי ה-40 של האגודה במכללה למינהל המסלול האקדמי, ראשון לציון

נשיא האגודה, פרופ' סמי סמוחה פתח את האסיפה הכללית של האגודה הסוציולוגית הישראלית בכנס ה-40 של האגודה בדברי תודה ליו"ר הכנס דר' רחל פסטרנק, רכזת הכנס דפנה הלפרין, מזכירת האגודה ליאת מילביצקי ולכל אלו שעמלו ותמכו בארגון הכנס. נשיא האגודה הודה גם למכללה למינהל המסלול האקדמי על אירוח הכנס השנה וכן על האירוח ותשלום המשכורת של מזכירת האגודה. כמו גם לנושאי התפקידים באגודה שכולם פועלים בהתנדבות: חברי ההנהלה, יו"ר וחברי הוועדות, יו"ר קהילות מקצועיות, יו"ר קבוצת העניין של הדוקטורנטים, העורכת הראשית של מידעון האגודה דר' טלי כץ-גרר ועורכת המשנה ליאת מילביצקי.

הנשיא סיפר כי בצער רב הלכו לעולמן שתי סוציולוגיות: פרופ' ברנדה דנט ודר' גלית סעדה אופיר, שתיהן מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

ולבסוף פרופ' סמוחה דיווח על פעילות האגודה מאז הכנס הקודם שהתקיים באוניברסיטת תל אביב בפברואר 2008:

- אוישו כל ועדות האגודה.
- אתר האינטרנט החדש ממשיך להתעדכן באופן שוטף על ידי ליאת מילביצקי, מזכירת האגודה.
- נעשתה הבלטה של שם האגודה בכתב העת *סוציולוגיה ישראלית*.
- האגודה דנה בפרויקט רב השנים של ספר האגודה היוצא מדי שנתיים על-ידי הוצאת Transaction. עד היום יצאו כתריסר כרכים בנושא ספציפי ובשנה הקרובה ייצא הכרך האחרון בנושא זיקנה. הכרכים מבוססים על מאמרים באנגלית שהתפרסמו בכתבי עת בינלאומיים בנושא. זה מספר שנים שהנהלת האגודה דנה בהמשך הפרויקט ולבסוף החליטה

החברה הישראלית:

ככל החברות או חברה יוצאת דופן?

הרצאת נשיא האגודה הסוציולוגית הישראלית, סמי סמוחה, במושב המליאה של כנס ה-40 של האגודה

סמי סמוחה

לראשונה בכנס ה-40 הוכנס חידוש שבו נושא נשיא האגודה הרצאה בישיבת המליאה. ההרצאה אמורה להיות בנושא בעל עניין לסוציולוגים או על סוגיות יסוד של החברה הישראלית.

השנה היה נושא ההרצאה של סמי סמוחה, נשיא האגודה, "החברה הישראלית: ככל החברות או חברה יוצאת דופן?" בפתח הרצאתו דיבר סמוחה בשבחה של המיתודה ההשוואתית שמקרבת את הסוציולוגיה לעריכת ניסויים במדעי הטבע. היא מאפשרת להגיע להכללות סבירות ולהתגבר על פרובינציאליות המתעלמת מהאוניברסליות של תופעות חברתיות.

סמוחה מנה שורה של תכונות המייחדות את ישראל כחברה וכמדינה כמו הקמתן על-ידי פזורה שברובה עודנה חיה בחוץ וכחברה שבה אין הפרדה בין לאום, דת ומדינה. לאור ייחודה הבולט, עולה השאלה אם ישראל היא חברה נורמלית או חריגה. כדי לענות על שאלה זו דרוש מחקר השוואתי.

סמוחה ציין שכל השוואה מחייבת דמיון מבני מסוים בין החברות המשוויות. הוא גורס שיש רציונל להשוות את ישראל לארבעה דגמי חברה אחרים: חברות מערביות, חברות מהפכניות, חברות שסועות לעומק וחברות קולוניאליות. לדעתו, ההשוואות לחברות הגירה, לחברות מפותחות ולחברות ים-תיכוניות הן פחות משמעותיות.

סמוחה הקדיש את עיקר הרצאתו לדיון בבעייתיות של ארבע ההשוואות הנ"ל. כך, למשל, ההשוואה לחברות מערביות מובילה להרבה תכונות מערביות של ישראל כמו כלכלת שוק מפותחת, דמוקרטיה, ותרבות בעלת אתיקה פרוטסטנטית, אך גם להרבה תכונות לא מערביות כמו שיעורי עוני גבוהים, משטר פוליטי שאיננו מושתת על שוויון בין כל האזרחים, ודת המסדירה את המעמד האישי. גם היציבות ומיעוט האלימות ביחסים בין דתיים וחילוניים וביחסים בין האזרחים הערבים והיהודים מאתגרים את הדמיון של ישראל לחברות שסועות לעומק.

סמוחה חתם את הרצאתו כנשיא האגודה במסקנה כי יש לערוך כמה שאפשר מחקרים השוואתיים כדי

הבחירות הקודמת שסיימו את תפקידם: דר' יעל אנוך, דר' שרית הלמן, דר' עדנה לומסקי-פדר, דר' רפי לב, ומירי זיו. הרכב הועדה החדשה הוא: דר' דני ממון (יו"ר), פרופ' חיה שטייר ופרופ' גוסטבו מש. דני הסביר את נוהל הבחירות שבוצע. הועדה פנתה למועמדים פוטנציאליים בכל אזורי הבחירה וביקשה את הסכמתם להצגת מועמדות להנהלת האגודה. בשלב הראשון נערכו בחירות בדואר לגבי המועמדים להנהלה, נספרו קולות המצביעים וכל המועמדים נבחרו כמעט פה אחד. באסיפה השנתית דני ביקש ממי שלא השתתף בבחירות בדואר להצביע. להצבעה הועמדו המועמדים הבאים שנבחרו להנהלה בהצבעה בדואר: דר' גלי אליאס, דר' באדי חסייסי, דר' רונית ויסמל-מנור, דר' אילן ריס וגב' אתי בן זיו. הצביעו בעד 30 חברים, התנגדו 0, נמנעו 2. כל המועמדים נבחרו. **אישור אחרון היה של תקנון האגודה.** נשיא האגודה הדגיש כי השינויים בתקנון אושרו באסיפות שנתיות קודמות ורק התיקונים החדשים מועמדים להצבעה. התקנון אושר כולו: הצביעו בעד השינויים בתקנון 36 חברים, מתנגדים 0, 1 נמנעו.

בחלקה השלישי של האסיפה התייחסו לתחרות פרס התזה המצטיינת. נשיא האגודה דיווח כי יו"ר ועדת הפרס דר' עדנה לומסקי-פדר חולה ועל כן דר' טובה בנסקי שהיא חברה בועדה תדווח. טובה דיווחה כי תהליך השיפוט היה מורכב. יצא קול קורא לעבודות מוסמך שקיבלו ציון 92 ומעלה, כאשר כולן נחשבות לעבודות מעולות. לאחר מכן גיסה הועדה 3 קוראים לכל עבודה. אף אחד מהבודקים לא היה מאותה אוניברסיטה והייתה קירבה של השופט לנושא ולשיטת המחקר. כל אחד מהבודקים התבקש לתת ציון והנמקה מילולית. השנה הוגשו ההערכות של השופטים בזמן כאשר חלק בדקו יותר מעבודה אחת. בסוף התהליך, סוכמו הציונים לכל עבודה על ידי יו"ר הועדה והוחלט על הזוכים. טובה הדגישה כי השנה הזוכה במקום הראשון, אולג קומליק, הוא סטודנט לשעבר במכללה למינהל המסלול האקדמי, שכיהן כיו"ר אגודת הסטודנטים. הוא הציג את עבודתו באסיפה השנתית ובמידעון הנוכחי. טובה ביקשה להודות לכל השופטים בתחרות ולחברות הועדה דר' יעל אנוך ודר' עדנה לומסקי-פדר ולמזכירת האגודה ליאת מילביצקי.

לאחר מכן דר' טובה בנסקי ופרופ' סמי סמוחה העניקו תעודות לזוכים:

- במקום הראשון עבודה בנושא "מעשה טלאים ופשרות": חוק איסור הלבנת הון – בין הגלובלי ללוקאלי, מאת: אולג קומליק, המנחה: דר' דניאל ממון, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

להפסיקו למרות סבסוד הפרסום על-ידי קרן שניצר. הסיבה העיקרית להחלטה היא כי כל המאמרים הם ישנים ונגישים במאגרי המידע. על ההחלטה הוגש ערעור של חברים באגודה, הנהלה חזרה ודנה בעניין ואשררה את החלטתה להפסיק את הפרסום.

- עודכנו השנה דמי החברות וניתנה אפשרות לשלם גם לשנתיים או לשלוש שנים מראש בהנחה.
- תקנון האגודה עודכן והוכנסו בו מספר תיקונים. עותק נקי הוכן למשלוח לרשם העמותות.
- ועדת המונחים בעברית בסוציולוגיה ממשיכה בעבודתה הברוכה והחשובה.
- אושרו על ידי הנהלת האגודה השנה שתי קהילות מקצועיות חדשות: משפחה בראשות סילביה ביז'או-פוגל ורכזת הקהילה היא דפנה הלפרין; וקהילת ארגונים ועבודה בראשות אסף דר והרכז יהודה צור. בנוסף, אושרה הקמת קבוצת העניין של הדוקטורנטים בראשות הדוקטורנטית רותי ליפשיץ-אורון. קבוצת העניין של הדוקטורנטים קיימה שני מפגשים מוצלחים ראשונים והקימה רשימת תפוצה אלקטרונית. לכל אחת מהקהילות ולקבוצת העניין יש דף באתר האגודה וטופס הרשמה אשר מחולק בכנס וגם מופיע גם באתר האגודה.
- במרס 2009 יסע נשיא האגודה לטייפי (טאיוון) ליצג את האגודה בכנס של האגודות הלאומיות לסוציולוגיה המאורגנת על ידי האגודה הסוציולוגית העולמית. נושא הכנס הוא אתגור ההגמוניה של הסוציולוגיה המערבית. הטענה היא שהסוציולוגיה בעולם נשלטת על ידי הסוציולוגיה המערבית או האמריקאית והשאלה היא מה ניתן ומה צריך לעשות כדי לעמוד מול הגמוניה זו.
- השנה מופיעים מספר חידושים בכנס: אפשר להציג גם פוסטרים ותהייה הרצאה של נשיא האגודה בישיבת המליאה.
- מל"ג החליטה שבשנה הבאה כל המחלקות לסוציולוגיה בארץ יעברו בדיקת איכות. הוא הדגיש את החשיבות של הבדיקה הכלל ארצית בכך שהיא תיצור מאגר מידע על המצב, ההוראה והמחקר של הסוציולוגיה בישראל.

החלק השני של האסיפה כלל אישורים שונים. ראשית, **אושר פה אחד הדו"ח הכספי של האגודה לשנת 2007.** דר' זאב רוזנהק, גזבר האגודה, הודה למסלול האקדמי המכללה למינהל על התמיכה השוטפת במזכירות האגודה. דר' יובל יונאי, יו"ר ועדת הביקורת של האגודה, דיווח כי הועדה עברה על הדוח הכספי ואישרה אותו. **אישור שני היה של בחירת חברים חדשים להנהלת האגודה.** יו"ר ועדת הבחירות, דר' דני ממון, הודה לחברי ועדת

רק מחייבות הפנמת המציאות החדשה, אלא בעיקר הן מחייבות הבנת המציאות החדשה המתהווה בעידן הגלובלי. על מנת שהבנה זו תהיה יסודית יותר ומקיפה יותר, אין להסתפק בבחינת רכיב אחד של תופעה גלובלית כלשהי, אלא יש לחקרה כתהליך וכמכלול: להצביע על סיבותיה ומניעיה, לעקוב באופן מדויק אחר התרחשותה ולבסוף להתבונן בתוצאותיה. המאבק הגלובלי בהלבנת הון, אשר תפחה לממדים אדירים בזכות התמורות שנגרמו במישרין ובעקיפין ע"י הגלובליזציה, מציג תמונה מרתקת שממנה ניתן ללמוד כיצד נורמות ופרקטיקות זרות מופצות ומתפשטות, והופכות לחלק בלתי נפרד מן השדה הלוקאלי.

הלבנת הון היא עשיית פעולה ברכוש שמקורה בפשע, בעיקר באמצעות מערכת פיננסית, במטרה להטמיעו בתוך רכוש לגיטימי, כך שלא ניתן יהיה להצביע על מקורו ועל זהות בעליו. במשך שנות קיומה ובמיוחד בחמש עשרה השנים האחרונות של המאה הקודמת, שררו בישראל מספר רב של תנאים, אשר הפכו לגן עדן להלבנת הון. העידן הגלובלי הביא עמו שתי התפתחויות משמעותיות הקשורות לתופעה זו. ראשית, ליברליזציה פיננסית ודה-רגולציה איפשרו מבחינה מהותית סירקולציה של הון ברחבי העולם, כאשר ההתפתחויות המהפכניות בתחום של טכנולוגיות המידע הקלו על מימוש החזון הניאו-ליבראלי מבחינה טכנית, ובין היתר גרמו לצמיחת הלבנת הון לממדי עתק. על רקע זה, בהובלת ארה"ב מכונן המשטר הגלובלי נגד הלבנת הון ומוקמים מוסדות הממשל הגלובאלי (כגון FATF) האמונים על קביעת סטנדרטים לניהול מאבק זה ועל קידום חקיקות לאומיות הנדרשות בשל כך.

באמצעות הניתוח של חוק איסור הלבנת הון הישראלי והמעקב הדווקני אחר תהליך עיצובו וחקיקתו, עבודה זו חוקרת סוגיה המצויה במוקד השיח התיאורטי העכשווי: כיצד הגלובלי מתמסד בלוקאלי. מחקר זה מתחקה אחר השחקנים והמנגנונים המעורבים בתהליך המורכב בו הנורמות והפרקטיקות הגלובליות נגד הלבנת הון קיבלו ביטוי בחוק איסור הלבנת הון הישראלי שנכנס לתוקף בפברואר 2002, לאחר תשע שנות הכנה גדושות אירועים ותהפוכות. המחקר בוחן את זהותם ואופן פעילותם של השחקנים המוסדיים המקומיים, ואת התנהלותם ומידת השפעתם של המוסדות הגלובליים והמדינתיים הזרים בתהליך העיצוב והחקיקה של החוק. לימודי גלובליזציה, תיאוריות ניאו-מוסדיות, גישות סוציולוגיות לחקר חוק ומשפט ומודלים הדנים ביחסי מדינה-כלכלה הם עמודי התווך התיאורטיים של עבודה זו. המסקנות מתבססות על ניתוח מקרה הסברי של אלפי

- במקום שני עבודה בנושא "הכי בבית בעולם"? פרקטיקות של "עשיית בית" בקרב נוסעים מתמידים, מאת: עיינה סופר, המנחה: דר' ורד ויניצקי-סרוסי, האוניברסיטה העברית בירושלים
- ציון לשבח עבודה בנושא "לגיון הזרים" ו"הקומבינה": על זרות, זהות וגלובליזציה: ניתוח תופעת מכירת תמונות מדלת לדלת על ידי צעירים ישראלים בארצות המערב, מאת: שירה כלימור, המנחה: דר' ניצה ברקוביץ, אוניברסיטת בן גוריון בנגב.

בסופו של חלק זה של האסיפה התקיימה הרצאה של הזוכה במקום הראשון, אולג קומליק.

בחלק האחרון של האסיפה יו"ר הכנס, דר' רחל פסטרנק, ביקשה להודות לדר' עמיחי זילברמן שעבד על הכריכה של ספר התקצירים, לרכזת הכנס דפנה הלפרין, למזכירת האגודה ליאת מילביצקי ולכל אלו שעמלו על הכנס.

רשמה: ליאת מילביצקי

העבודות הזוכות בתחרות התזות של האגודה הסוציולוגית הישראלית

פרס ראשון לעבודת תזה 2009

"מעשה טלאים ופשרות": חוק איסור הלבנת הון – בין הגלובלי ללוקאלי

הרצאה במושב מליאה בכנס ה-40 של האגודה

אולג קומליק, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
komlik@bgu.ac.il

בהנחיית: דר' דניאל ממון

הגלובליזציה עיצבה מחדש את העולם. היא נתנה את אותותיה כמעט בכל היבט של החיים החברתיים והשפיעה על פרטים, קהילות ומדינות. דווקא סערת המשבר הכלכלי הנוכחי המתחוללת בחוץ (לאחר ש"פירות ההצלחה" של אתמול התגלו כזרעי הפורענות של היום), ממחישה את העוצמה האדירה הטמונה בתהליכים הגלובליים. ובמקביל, דווקא כעת, השלכות הגלובליזציה מוכיחות לכל, כי שליטי הסדר העולמי החדש הם אדוני הסדר העולמי הישן- מדינות לאום.

לפי כך, השלכותיה המגוונות של הגלובליזציה לא

המצדדת בהיווצרות של גיוון (divergence) כפועל יוצא של דיפוזיה (diffusion) והתמסדות של הגלובלי בלוקאלי. לרוב, עבודות שהתמקדו בחקר דיפוזיה התעלמו ממה שהתרחש בעת בה עקרונות מוסדיים היו מגיעים אל סף דלתו של מְאֻמָּץ. מחקרים אלה לא הצליחו להכיר בעובדה, שכאשר עקרונות נעים משדה אחד למשנהו, הם מתקבלים ומגולמים בדרכים שונות. הווה אומר, רעיונות חדשים משתלבים לתוך פרקטיקות מוסדיות קיימות ומשום כך הם מותאמים ומתורגמים לפרקטיקות מקומיות (Campbell 2004; Maman 2006). לפי כך, למנגנון התרגום (translation) תפקיד מכריע באינטראקציה הדיאלקטית בין השדה הגלובלי לבין השדה הלאקאלי, שתוצריה משקפים היברידיזציה מורכבת בין הרעיונות הזרים לבין הפרקטיקות המקומיות.

חידושו העיקרי של מחקר זה הוא בפיתוח מסגרת תיאורטית קוהרנטית ומקיפה להסבר אופן התמסדות הגלובלי בלוקאלי בהסתמך על מנגנון התרגום. מסגרת זו מדגישה את מאפייני מושא התרגום- מה מתורגם; את הקונטקסט המוסדי הלאקאלי- לאן מתורגם; את נסיבות התרגום ועיתויו- מתי מתורגם; את מיקומם המוסדי והאידיאולוגיות של יזמים המעורבים- מי מתרגם; ואת הפוליטיקה של התרגום- כיצד מתורגם. כל הגורמים הללו- כל אחד בנפרד, מספר מהם יחדיו או כולם במצטבר- יקבעו כיצד יתקבלו וישתלבו הרעיונות המיובאים הזרים בשדה המקומי. דהיינו, כיצד ייראה התוצר המתורגם, כיצד הגלובלי יתמסד בלוקאלי- והרי מנעד האפשרויות הוא כה מגוון.

כמו כן, תהליך התרגום הינו דינאמי ורקורסיבי. תמורות בשדה הגלובלי או הלאקאלי עשויות להניע מחזור נוסף של תרגום, כאשר המחזור החדש יעוצב בהתאם למחזור שהיה לפניו. יחד עם זאת, בכל מחזור התרגום ניתן לזהות שלושה שלבים היררכיים: קליטה (או למידה), עיצוב ויישום. וכדי לתאר את התהליך המורכב בו הגלובלי מתמסד בלוקאלי באמצעות מנגנון התרגום, מוצע בזאת מושג חדש- Transglocation.

Campbell, John L. 2004. *Institutional Change and Globalization*. Princeton and Oxford: Princeton University Press.

Maman, Daniel. 2006. "Diffusion and Translation: Business Groups in the New Israeli Corporate Law". *Sociological Perspectives* 49 (1): 115-35.

מסמכים וראיונות שנערכו עם דמויות מפתח בתהליך החקיקה.

ובכן, בהתייחס לחוק איסור הלבנת הון- הלחצים של ארגונים גלובליים וסוכנויות מדינתיות זרות; העימותים בין שחקנים מוסדיים מקומיים בעלי אינטרסים שונים; והאינטראקציה הדיאלקטית בין שני השדות הללו- השדה הגלובלי והשדה הלאקאלי- הולידו יחדיו את היצירה המשפטית הזאת שמיסדה כאן עקרונות זרים בהתאם להקשר המוסדי הישראלי: ההיסטורי, הפוליטי והמשפטי.

שחקני השדה הגלובלי בראשות הממשל האמריקאי (יחד עם FATF, האו"ם, ממשלות האיחוד האירופי) גילו מעורבות עמוקה ומילאו תפקיד מכריע בכל שלבי החקיקה- בהנעתה, האצתה בעתות משבר ובמיוחד בהשלמתה, תוך שימוש נרחב כלפי ישראל בכל ארסנל הלחצים שעמד לרשותם: כלכליים, דיפלומטיים ותקשורתיים. כמו כן, נציגי ארה"ב והממשל הגלובלי לא הסתפקו רק בהמרצתה של ישראל לקדם את החוק, אלא הם אף בפועל השתתפו בגיבוש תכניו, בניסיון לעצבו ברוח המודלים הרלוונטיים המועדפים על כל אחד מהם.

במקביל ללחצים הגלובליים, תהליך העיצוב והחקיקה של חוק איסור הלבנת הון, אופיין בעימותים, פשרות, כריתת בריתות ומאבקים גלויים וסמויים בין כל היזמים המוסדיים המקומיים: הן בתוך המנגנון המדינתי (בין משרד המשפטים, בנק ישראל, המשטרה, משרד האוצר ועוד); והן בין השחקנים המדינתיים לבין קבוצות האינטרסים בראשות איגוד הבנקים. לאור זאת, חוק איסור הלבנת הון הוא בהחלט תוצר קונפליקטואלי המתבסס על אינטרסים, ערכים ותפיסות שונות, הוא פוליטי במהותו ומשקף יכולת של שחקנים מסוימים לגבור על אחרים.

כלומר, המדינה הישראלית לחלוטין לא ניצבה כצד פסיבי מול עוצמת הכפייה של מוסדות הממשל הגלובלי והנורמות אותן הוא מפיץ ברחבי העולם- נהפוך הוא. הארגונים והשחקנים המקומיים נותרו סוכנים מרכזיים ומשמעותיים עד מאוד בכל הקשור הן לאופן בו הנורמות הזרות הותאמו והתמסדו בשדה הלאקאלי והן לקצב התהליך. יתרה מזאת, מיסוד הנורמות הללו- המהווה שינוי מוסדי מהפכני- אפילו חיזק את עוצמת המדינה, מאחר והיא הקימה סוכנויות ממשלתיות חדשות, נכנסה לתחומים מהם נעדרה עד כה והגבירה את הפיקוח על תנועות הון ועל אזרחים.

ניתוח המקרה של חקיקת חוק איסור הלבנת הון מחזק באופן מובהק את ההשקפה התיאורטית

הנושא האנתרופולוגי – מאפייניו של הבית: מה מכיל בית בתודעתו של הדר בו? הפרק השלישי דן במרכיבים השונים של הבית כפי שעלה מן המחקר: מוכרות ושגרה, חוסר ארעיות, ביטחון, פרטיות וקיומו של עבר. לטענתי אלו הן אבני היסוד של הבית באשר הוא, ובמיוחד כשמדובר בבית כפי שתופס אותו אדם שמרבה בנסיעות. כפי שניתן יהיה לראות בהמשך, המרכיבים הללו, שאותם הזכירו המרואיינים, תואמים את מרכיביו של הבית כפי שהם מובאים בספרות המקצועית. ברם, ברצוני לטעון שהחלוקה לא יכולה להיות טכנית, קבועה וחד ערכית וכי המרכיבים אינם עומדים בפני עצמם כקריטריונים נפרדים בהגדרת מהותו של הבית. מדובר ברכיבי בסיס בתוך מערכת קשרים והקשרים בתודעתו של כל אדם הנע מבית לבית בתכיפות רבה ובאופן קבוע. מרכיבי יסוד אלה יוצרים תצורה שלם שהדינאמיות של חלקיו משתנה בהתאם לאופי הבית שמסגל אדם לעצמו במצבים נתונים. לאחר בחינה זו של רכיבי היסוד של מה שמוגדר באופן כללי בית, ניתן יהיה לבדוק כיצד אנשים הנמצאים כל העת בתנועה עושים בית.

הנושא הפרקטי: איך עושים בית בתנועה? לשאלה מרכזית זו מוקדש הפרק הרביעי, שמהווה למעשה את לב ליבו של המחקר. בפרק זה מוצגות הפרקטיקות שאותן נוקטים האנשים הנמצאים כל העת בתנועה, כדי לעשות את ביתם. מחד גיסא יובהר "איך" עושים הנוסעים המתמידים בית בכל מקום שאליו הם מגיעים, וזה הבית הסרטני ומאידך גיסא יוצג "מה" הם מביאים איתם מבחינה פיזית אל אותו מקום כדי לעשותו בית וזה הבית הצָבִי.

הבית הסרטני מאפיין נוסע מתמיד שבכל מקום שאליו הוא מגיע יש בו את הצורך לקבוע את הטריטוריה שלו. בטריטוריה זו הוא משתמש בחומרי הסביבה כדי ליצור לעצמו את "המקום שלו" עם הביטחון והשגרה הספציפיים שלו. ממש כמו הסרטן העובר ממחילה למחילה כשהאחרונה קטנה למידותיו או נהרסת, ויוצר את מחילתו החדשה בדיוק באותה דרך, עובר הנוסע המתמיד ממטוס לטרמינל, ממלון לבית ויוצר את ביתו בהתאם למקום החדש שאליו הגיע. הסרטן אינו "נקשר" למקום אחד, אבל עם זאת המקום שבו הוא נמצא כרגע הוא שלו, "מבצרו".

אל מול הבית ה"סרטני", עולה מן המחקר כי **הבית הצָבִי** מאפיין נוסע מתמיד שחש צורך ליטול עמו לכל מקום שאליו הוא הולך את עיקרי סממני הבית ממנו יצא ואליו יחזור. אמנם בית פיזי לא ניתן לקחת לכל מקום כמו הצב, אולם כפשרה נוטל הנוסע המתמיד, בתוך מזוודתו, את מה שנתפש בעיניו כתמצית ביתו העיקרי, את מרכיבי הבית הבסיסיים

פרס שני לעבודת תזה 2009

"הכי בבית בעולם"? פרקטיקות של "עשיית בית" בקרב נוסעים מתמידים

עיינה סופר, האוניברסיטה העברית

בירושלים

ayanasofer@gmail.com

בהנחיית: דר' ורד ויניצקי-סרוסי

עבודה זו מבקשת לבחון את משמעויותיו של מושג הבית בעידן הפוסט מודרני, באמצעות אלה שנוסעים ממנו, בעיקר מתוקף תפקידם, דוגמת אנשי ונשות עסקים, אנשי צוות אוויר וכן כל מי שמתנייד באופן קבוע ממקום למקום במסגרת עבודתו. נוסעים מתמידים אלה העוברים באופן קבוע ותדיר מביתם למלון, מהטרמינל למטוס, עומדים בלבו של מחקר זה.

עשייה של מקום ומכאן של בית כ"המקום" הנה תהליך הלוקח זמן רב. שאלה מרכזית שעליה מנסה מחקר זה להשיב הינה כיצד הנוסעים המתמידים עושים את ביתם הרחק מן הבית ותוך כדי תנועה? האם זה בכלל אפשרי להפוך כל מקום אליו מגיעים ולו למספר שעות לבית? האם הם תמיד בבית או שהם אף פעם אינם נמצאים בבית?

כדי לענות על שאלות אלה, מחולק המחקר לחמישה פרקים. כל פרק מתמודד עם סוגיה מרכזית אחת. התמודדות עם כל סוגיה מהווה חלק בתצורה שלם שמרכיב בסופו של דבר את מושג הבית אצל הנוסעים המתמידים כפי שעלה מעבודת השדה ומן הספרות בנושא.

הנושא הספרותי: מה נכתב על נושא הבית, על המקום ועל נוסעים שונים? הפרק הראשון מתמודד עם הסוגיה הביבליוגרפית ומציג את הרקע הכללי לנושא. הספרות המחקרית הרבה והענפה שנכתבה על המקום ועל הבית כסוג מיוחד של מקום, מוצגת תוך שימת דגש על עיקרי הדברים שנכתבו על סוגי הנוסעים מן הבית, כדוגמת תיירים ומהגרי עבודה. בכך אבקש לייחד את הבעייתיות של מושג הבית בעידן הפוסט מודרני בכלל ושל הנוסעים המתמידים בפרט.

הנושא המתודולוגי – שדה המחקר: הכתיבה והניתוח בפרק השני מוצג מהלך המחקר, הדילמות המחקריות וההכרעות האישיים שלי שליוו אותי בחקירה זו. בסיום הפרק אתייחס למיקום שלי כחוקרת בהקשר זה.

שהתנועה בו היא רבה יותר, ולזמן קצר יותר. בעשותו כך, הוא משרת מטרה נוספת והיא העשרת הטרמינולוגיה העוסקת בנוסעים.

מחקר זה מחזק מחקרים קודמים בדבר הצורך בבית דווקא מנקודת המבט של מי שיוצא באופן תדיר ממנו, וממליץ למעשה על התייחסות ספציפית וממוקדת לאותו צורך זה של הנוסעים המתמידים "לעשות בית" תוך כדי תנועה מתמדת. התייחסות כזו עשויה להקל על התנהלותם של הנוסעים המתמידים מחד גיסא ומאידך גיסא לתרום למחקרי המשך בנושא הבית שהנו בבסיס זהותו האישית והאנושית של האדם, ושנראה לעיתים כי הוא נתון בעידן הפוסט מודרני בסכנת התפוררות.

ציון לשבח לעבודת תיזה 2009

"לגיון הזרים" ו"הקומבינה": על זרות, זהות וגלובליזציה: ניתוח תופעת מכירת תמונות מזדלגת על ידי צעירים ישראלים בארצות המערב
shiraklimor@gmail.com

שירה כלימור, אוניברסיטת בן גוריון בנגב
 בהנחיית: דר' ניצה ברקוביץ

עבודה זו עוסקת בהבנת הקשרים שבין גלובליזציה, זרות וזהות, כפי שהם עולים מחקר מקרה של צעירים ישראלים העוסקים במכירת תמונות מזדלגת לדלת בארצות המערב. תמונות השמן מיוצרות על פס ייצור ידני במפעלים בסין, מיובאות למערב ונמכרות על ידי צעירים ישראלים ללא היתרי עבודה, בארצות צפון אמריקה, מערב ודרום אירופה.

המסגרת התיאורטית להבנת תופעת מכירת התמונות מתייחסת לתופעות של תיירות ותרמילאות וכן של הגירה והגירת עבודה בפרט. מושג ה"זר" המשותף הן לתרמילאי והן למהגר העבודה, עולה בעבודה זו כמושג מארגן הנשזר ברמות השונות של ניתוח התופעה בכל פעם באופן שונה. רמת הניתוח הראשונה היא הרמה הפנומנולוגית, המתייחסת לאופן שבו חווים הצעירים הישראלים את העיסוק שלהם, את המצב ה"זר" של ספק מהגר עבודה וספק תייר ולפרשנות שלהם למצב זה. הרמה השנייה היא הרמה הארגונית, המשרטטת את קוויה של הרשת הישראלית הפועלת מאחורי ה"זרים" מוכרי התמונות ולמעשה מאפשרת את הזרות שלהם. הרמה השלישית היא הרמה המבנית של המקרה

עבור, אותם חפצים המספקים לו המשכיות, מוכרות ותחושה של קביעות ושגרה.

על השאלה המרכזית הנבחנת במחקר זה - כיצד נעשה הבית בתנועה - משיבות למעשה הפרקטיקות הללו. הן מאפשרות לנוסעים המתמידים לשמר בצורה זו או אחרת מספר מרכיבים עיקריים ממאפייני הבית הקלאסי, וכן, "לנרמל את הלימינאליות", לשמור על השגרה במצב שהינו חסר שגרה. עם זאת, פרט אחד לא ניתן לקחת במזוודה והוא קיומו של עבר. למרות שלכאורה נראה כי הנוסעים המתמידים מחזיקים במספר רב של בתים, את הבית לא ניתן לעשות לגמרי בכל מקום, או לקחת במזוודה.

הנושא המחקרי – סיכום ומסקנות: מה ניתן ללמוד מן המקרה הפרטי של הנוסעים המתמידים על עיצוב מושג הבית? הפרק האחרון מסכם את הרעיונות המרכזיים שעלו מן המחקר ומתייחס ל"סוגיית הבתים המרובים" של הנוסעים המתמידים. שאלה תמימה לכאורה כמו כמה נכסים אם בכלל יש לנוסע המתמיד שעובר ממלון למטוס ומטרמינל חזרה אל ביתו, אינה רק שאלה סובייקטיבית המתייחסת לנוסע העושה לו בית בכל נמל, אלא שאלה אובייקטיבית הנוגעת להבנת מושג הבית בקרב הנוסעים המתמידים. השאלה האם אדם שמרבה בנסיעות הוא נווד מודרני או חסר בית מודרני אינה שאלה סמנטית אלא שאלה מחקרית הנוגעת להבנת משמעות הבית אצל המרבים בנסיעות. האם תחושת הבית המרחבית הוחלפה בזו הזמנית, כפי שחוקרים שונים טוענים כיום או שהצורך שלנו בתחושת בית בצורה זו או אחרת לא הוחלף עדיין בצורך המודרני להיות חלק מקולקטיב אנושי חסר גבולות ומתחמים? התשובה לשאלה זו מחזקת בסופו של דבר את יסודות הבית הקלאסי, המרחבי, וכתוצאה מכך תורמת להבנתו בקונטקסט של המרבים בנסיעות בפרט ובקונטקסט רחב יותר בכלל.

מכאן, בנוסף לזיהוי ולניתוח הדרכים לעשיית הבית בתנועה, מאששות הפרקטיקות שעלו מן הראיונות את המסקנה המחקרית העיקרית העולה מהן ומהמחקר כולו, והיא שהבית או הצורך בתחושת בית עדיין רלוונטיים בעידן הפוסט מודרני יותר ממה שסוברים חוקרים אחרים, וכי תחושת הבית המרחבית לא הוחלפה עדיין בזו הזמנית.

מחקר על אנשים שעושים בית בתנועה מצטרף למגמה של השנים האחרונות, של אתנוגרפיה על אנשים "על הדרך", המבצעת הערכה מחודשת של מושגים כמו "קומיות", "בית" ו"קהילה". עם זאת מציג מחקר זה מצב אחר, "קיצוני" יותר, היות

אופן ההתארגנות של הצעירים הישראלים נמצא דומה למה שגופמן מגדיר כמוסד כוללני. המוסד הכוללני הישראלי מאפשר ומחזק את יחסי ה"זרות" כלפי הסביבה, ובמקביל יוצר שייכות, ביטחון וקרבה עבור חברי הארגון. לכן בחרתי לכנות את הרשת הישראלית העומדת מאחורי מכירת התמונות בשם "לגיון הזרים". המטאפורה הזו מכילה את שני המאפיינים העיקריים של הרשת: מיליטריזם ו"זרות". "לגיון הזרים" כארגון מחזק את ה"זרות" כלפי חוץ (לדוגמה, מזהיר מפני קשרים מחוץ לארגון וחשיפה) וכמעט כופה על המוכרים "שייכות" לארגון. התופעה הנחקרת מראה כי ה"זרות" קשורה קשר ישיר גם לקהילתיות וגם למקומיות שנוצרת. למעשה "לגיון הזרים" מייצג קהילה של "זרים" שהיא תוצר של הגלובליזציה. לכן בעבודה זו ה"זרות" והשייכות או הקהילתיות אינן מנוגדות, הן מאפשרות זו את זו.

המקרה הנחקר משקף את המעברים של שחקנים גלובליים בין מצבים של "שייכות" ו"זרות", "לידות" ו"אחרות". מעברים כאלו משרתים את תרבות השוק הגלובלית ונושאים עימם מגוון של זהויות סחירות, הבאות לידי ביטוי בעזרת סמלים מתרבות הזהות המקומית הישראלית. הצעירים הישראלים משקפים שאיפה להפוך לשחקנים גלובליים, לזהות את עצמם עם המערב ולהפריד את עצמם מן המזרח. הם עושים זאת באופן פרדוקסאלי על ידי שימוש בפרקטיקה של הגירת עבודה לארצות השפיע שבמערב. פרקטיקה זו מאפשרת להם להגדיר עצמם כקוסמופוליטנים ומאפשרת להם את ההון הדרוש להמשיך לתייר, בדרך כלל במדינות העולם השלישי. ה"זרות" מאפשרת להם את החופש לטייל בין הקטגוריות השונות של מהגר ותייר. היא גם חושפת את הביצוע שבו נסחרת הזהות שלהם ואת החוויות מהירידה אל "מאחורי הקלעים" כאשר הם חוזרים "הביתה" אל רשת ה"זרים" הישראלית. ההתבוננות בדרכי פעולתם ובאופני התנהלותם של הצעירים פרשה בפניי כחוקרת זירות שונות לבחינת הקשרים שבין זהות, זרות וגלובליזציה, כפי שהם משתלבים זה בזה ובאים לידי ביטוי בתופעת מכירת התמונות.

הנחקר, המצביעה על המקום הפעיל של ה"זר" בתוך תהליכי ייצור ושיווק גלובליים, המאפשרים לזהויות ולסחורות "זרות" להתגבש בין רגע ולהימכר כ"אותנטיות" בקצה האחר של העולם.

העבודה שואלת מה ניתן ללמוד מהבניית ה"זרות" וה"שייכות" שמפגינים צעירים ישראלים על התרבות הישראלית בעידן הגלובלי וכיצד מכירת התמונות משפיעה על מיקומם של העוסקים בתופעה בחברה הגלובלית. מה ניתן ללמוד על ההשלכות והסתירות הגלומות בגלובליזציה ביחס לקבוצות שונות ממיקומים שונים ועל אופני תפישת הגלובליזציה ופרקטיקות ההתנגדות לה מתוך חקר מקרה של מכירת תמונות המדגיש עמדה של "זר" בעולם הגלובלי.

השיטה המחקרית המרכזית שנקטתי היא הגישה הפנומנולוגית, הבוחנת את המציאות החברתית והתרבותית מנקודת ראותם של הפועלים בה והחווים אותה. המטרה בסוג כזה של מחקר היא לחקור מבנים של משמעות, כפי שהם נחווים על ידי המשתתפים. לצורך העבודה ביצעתי כעשרים ריאיונות חצי מובנים. ניתוח הטקסטים נעשה בעזרת השיטה של גאורגי.

המקרה הנחקר מייצג מצב היברידי בין תיירות להגירת עבודה. ניתן לחשוב על מוכרי התמונות כתיירים, אולם הסתכלות מעמיקה יותר תבחין כי הם גם מהגרי עבודה ללא היתר, העוסקים במכירת תמונות כדי להפוך מאוחר יותר ל"תיירים". חוויות של "זרות" ומעברים בין הקטגוריות החברתיות הגלובליות של מהגר עבודה ותייר מחברות את הצעירים למקום הגלובלי ועונות על הצורך שלהם לצרף את הגלובליות לסל הזהויות שלהם. הצעירים הישראלים עוסקים במשחק עם דמות ה"זר", בהחלפת זהויות ויציקת תוכן לתמונות שהם מנסים למכור.

ברמה המבנית ניתן להצביע על כך שלתופעה הנחקרת ישנם דפוסי עבודה פורדיסטיים ואילו דפוסי התעסוקה הם פוסט-פורדיסטיים (תעסוקה זמנית, חלקית, חלופית, ללא זכויות). עמדת ה"זר" מתווכת בין תהליכי המכירה, מכשירה את הקרקע למשחק בין הדמויות, הזהויות ומגוון הדימויים והסמלים ויוצרת דפוסי שיווק ומכירה שהם פוסט מודרניים ומערביים. ה"זר" הישראלי הוא שמיצר את התמונות כייצוגים תרבותיים, משווק, ונמכר, כמגדיר את ערך האובייקט הנסחר, כלומר, את תמונות השמן הסיניות, חסרות המאפיינים הזהותיים.



ובמידעון האגודה, ארגון ימי עיון, מעבדות PhD ופעילויות אחרות, הרחבת המשתתפים, ואפשרות למפגשים עם קבוצות מקצועיות אחרות. נושאים נוספים לדיון התקבלו בברכה.

לאור ניסיון של שנים קודמות, נראה כי מאוד חיוני שלקהילה פעילה – בנוסף ליו"ר פעילה ולעזרה של מזכירות האגודה – יהיה/תהייה גם **רכזת** פעילה. זה המודל הטוב ביותר. בקהילות שעדיין אין רכזים, הקהילות התבקשו לדון באפשרות למנות רכזים בפגישות בכנס. התפקיד כולל אחריות על יצירת רשימת תפוצה של חברי/ות הקהילה, עדכון שוטף של ההודעות בין חברי/ות הקהילה, ניהול דף הקהילה באתר האגודה (כלומר, עדכון חומרים שיתקבלו מהחברים/ות), ניהול פורום הקהילה באתר, רישום של סיכומי הפגישות ועדכוןם באתר וברשימת התפוצה של החברים/ות, הזמנת כיבוד לשיבות (במסגרת התמיכה הכספית השנתית של האגודה), קיום קשר עם מזכירות האגודה לגבי הזמנת מקום לשיבות והושטת עזרה ליושב הראש בקידום פעילות הקהילה (כגון ארגון יום עיון או כל יוזמה אחרת). לצורך זה נדרש מישהו/מישהי בעלת מוטיבציה גבוהה, מחויבת/ת לנושא, בעלת "ראש גדול", שמעוניינת להיחשף לחומרים מעניינים בתחום. העבודה היא בהתנדבות והאגודה יכולה להציע כתב מינוי מטעם האגודה שניתן לכתוב בקורות החיים של הרכזת.

הקהילות התייחסו לסדר היום המוצע, כאשר כל אחת הדגישה את הנושאים הרלוונטיים לה. נראה שנושא שבלט הוא השתתפות הקהילות **בארגון כנסים וימי עיון** בתחומן. כך למשל, במפגש קהילת צבא סוכם כי הקהילה תקיים בשיתוף עם האוניברסיטה הפתוחה מספר מפגשים ציבוריים שימוקדו בנושאים שעל סדר היום המחקרי של חברי הקהילה. סיכום המפגש הראשון מובא במידעון זה. בקהילת בריאות ורפואה גם עלתה האפשרות לארגון יום עיון נוסף ליום העיון שארגנה לפני שנתיים בנושא אי שיוויון ובריאות. קהילת מגדר גם היא השתתפה לפני שנתיים בארגון הכנס השנתי לזכרה של דפנה יזרעאלי, והשנה הייתה שותפה לארגון כנס בנושא הטרדה מינית באקדמיה, בעקבות עלייתו של הנושא לסדר היום. בשנה הבאה הקהילה מתכננת להשתתף בארגונו של כנס בנושא 'שיח ומגדר' באוניברסיטת בר-אילן. בקהילת ארגונים ועבודה גם דנו באפשרות למיסוד של כנס שנתי סביב נושא אקטואלי בו ישתתפו חברי הקהילה. בקהילת משפחה הוחלט על קיום יום עיון בחודש יולי הקרוב, אשר בו יוצגו עבודות עדכניות בתחום (פרטים יעודכנו בדף הקהילה שבאתר האגודה וברשת הסוציולוגים בהמשך).

מפגשי הקהילות המקצועיות בכנס ה-40 של האגודה

ליאת מילביצקי

אחד האירועים החשובים בכנס השנתי ה-40 של האגודה הסוציולוגית הישראלית היה מפגשי **הקהילות המקצועיות** של האגודה. כל הקהילות הפועלות כיום בחסות האגודה הסוציולוגית הישראלית נפגשו בכנס (לפי סדר אלפביתי): קהילת ארגונים ועבודה (יו"ר: דר' אסף דר, רכז: יהודה צור), קהילת בריאות ורפואה (יו"ר: דר' תמי סגיב-שיפטר, רכזת: ליאת מילביצקי), קהילת גוף, מיניות ורבייה (יו"ר: דר' דלילה אמיר), קהילת הגירה ודמוגרפיה (יו"ר: דר' נלי אליאס), קהילת חינוך (יו"ר דר' אורי כהן, רכזת: עדית ליבנה), קהילת משפחה (יו"ר פרופ' סילביה פוגל ביז'אוי, רכזת: דפנה הלפרין), קהילת מגדר (יו"ר: דר' דליה לירן-אלפר, רכז: נדב פרץ), קהילת צבא (יו"ר: זאב לרר ודר' יגיל לוי).

בהזדמנות זו נברך את שתי הקהילות החדשות: קהילת ארגונים ועבודה וקהילת משפחה שקיימו את המפגש הראשון שלהן בכנס. נציין כי ישנן שתי קהילות נוספות שעדיין לא נפגשו בכנס כיוון שהן **בהקמה**: קהילת סטייה ובעיות חברתיות (יו"ר: דר' ברכה כץ שיבאן) וקהילת שיטות מחקר (יו"ר: דר' גלית סיני קרמונה). באגודה הסוציולוגית הישראלית פועלת כיום גם **קבוצת עניין** של הדוקטורנטים (יו"ר: רותי ליפשיץ) שנפגשה פעמיים לפני הכנס וצפויה להמשיך ולהיפגש בנושאים הרלוונטיים לדוקטורנטים.

בעמדת ההרשמה לכנס חולק **קול קורא וטופס הרשמה** להצטרפות לקהילות המקצועיות ולקבוצות העניין של האגודה המופיע גם באתר האגודה: <http://www.israel-sociology.org.il>. חברים חדשים נרשמו במפגשי הקהילות וגם בעמדת ההרשמה.

סדר היום שהוצע לקהילות המקצועיות בכנס היה דומה לסדר היום בשני הכנסים הקודמים וכלל: דיון על כמות המפגשים לקהילה בשנה, מבנה התפקידים, בניית מאגרי מידע מקוונים של כל קהילה באתר האגודה, המשך הפעילות כלפי פנים וכלפי חוץ, ארגון המושבים לכנס השנתי של האגודה בשנה הבאה, האופן בו ניתן לחדד את ארגז הכלים הסוציולוגי בשדה המחקר הספציפי של כל אחת מהקהילות, אופנים להעמקה ולימוד המצב העכשווי של תחום כל אחת מהקהילות, דיון בהוראה, כתיבה בכתב העת סוציולוגיה ישראלית

"מעבר מחנות צה"ל מהמרכז לנגב: בין הצבאיות, הפריפריה והשוק"

סיכום ערב עיון

עמירם אורן, מכון ון ליר

ב-9 בפברואר 2009 נערך בקריית האוניברסיטה הפתוחה ברעננה הכנס האקדמי הראשון שהוקדש לתכנית להעברת מחנות צה"ל מהמרכז למטרופולין באר שבע. הכנס אורגן בשיתוף עם קהילת צבא של האגודה הסוציולוגית הישראלית. פתח את הכנס פרופ' יגיל לוי מהאוניברסיטה הפתוחה ובדבריו הציג שלושה היבטים לניתוח המעבר והם המיליטריזציה של הנגב, יחסי הצבא עם הפריפריה, וההשתלבות של צה"ל באתוס השוק. פרופ' תמר הרמן, דיקן הלימודים האקדמיים של האוניברסיטה הפתוחה בירכה את המשתתפים ועמדה על משמעויות המעבר על שינויים בכוח האדם הצבאי.

שתי ההרצאות הראשונות היו בהקשר של התשתית והפריסה הצבאית בנגב. הגיאוגרף דר' עמירם אורן ממכון ון ליר בירושלים והמחבר (המשותף עם רפי רגב) של הספר "ארץ בחאקי – קרקע וביטחון בישראל", הציג בהרצאתו שכותרתה הייתה "צה"ל בנגב - עבר, הווה ועתיד" את היקפה של הנוכחות הפיזית של צה"ל בנגב במובנה הרחב. נוכחות זו כוללת כחמישים שטחי אימונים ולמעלה מאלף מתקנים ביטחוניים בגדלים וצורות שונים וכן שליטה ללא מיצרים במרחב האווירי. בהרצאה זו הוצגו שש נקודות מבט על נושא הנוכחות של צה"ל בנגב. סא"ל מוטי שגב, ראש ענף במחלקת תשתיות ופריסה באגף התכנון במטכ"ל, שייצג את הצבא, הציג את עיקרי תוכנית העברת מחנות צה"ל לנגב והדגיש שאחד מיעדיה הוא תרומה לאומית להגברת פיתוח הפריפריה.

שתי ההרצאות הבאות התייחסו לתוכנית העברת המחנות מנקודת מבט אזרחית. נושא הרצאתה של עו"ד נעמה אלעד מעמותת אדם, טבע ודין היה הקמת עיר הבה"דים כמנוף להסדרה סביבתית של מפגעי רמת חובב. בדבריה היא התייחסה לכפיפות הבעייתית של צה"ל לדיני התכנון והבנייה והמעמד הסטאטוטורי המיוחד שלו. במסגרת זו היא הציגה את העתירה המנהלית שהגישה העמותה נגד אופן אישור הקמת עיר הבה"דים, בעיקר תזמון הביצוע טרם תיקון הנזקים הסביבתיים הנובעים מהמפעלים באזור התעשייה רמת חובב. בדבריה היא עמדה על החלטת בית המשפט העליון שחייב את מערכת הביטחון לערוך תסקיר של השפעת הסביבה, קרי

נושא שבלט בכנס בקהילת ארגונים ועבודה, בקהילת בריאות ורפואה, בקהילת מגדר ובקהילת חינוך הוא הצורך **במיפוי** החומר הקיים ויצירת מאגרי מידע בכל תחום. לעיתים צורך זה נבע מתוך דיונים על זהות הקהילה, במטרה לענות על השאלה במה כל תחום עניין של קהילה מקצועית מיוחד לעומת קהילות אחרות ותחומים אחרים. נושא ייחודי אחר לקהילת מגדר הוא ההחלטה שבקרוב יחל לפעול בלוג של הקהילה שינהל אותו רכז הקהילה, נדב פרץ (כותבים/ות מוזמנים לפנות לנדב בדוא"ל: nadav.perez@gmail.com).

כלי מרכזי למיפוי וריכוז מידע אפקטיבי לחברי הקהילות הוא **אתר האגודה** שבו לכל קהילה דף משלה. המידע בכל דף קהילה כולל נושאים כמו: ספרים, מאמרים, כתבי עת, סילבוסים, סרטים, מלגות, קרנות מחקר, הזמנות לכנסים וימי עיון, קול קורא למאמרים, קישורים נוספים וכל חומר רלוונטי אחר. החברים הותיקים והחדשים התבקשו להעביר מידע רלוונטי לדף האתר.

פרסום מאמרים ייחודי שמעסיק את קהילת הגירה ודמוגרפיה - בתקופה האחרונה וגם בכנס - הוא באמצעות הקמת **כתב עת אינטרנטי רב לשוני**, שבשלב הראשוני יהיה בעברית. במפגש קהילת המשפחה עלה הצורך **בספר או קובץ מאמרים** עדכני תחום המשפחה, זאת במיוחד לאור השינויים הרבים והמורכבים להם אנו עדים.

בחלק מהקהילות היו שינויים וחיידושים **בנושאי התפקידים**. בהזדמנות זו אנו מודים לפרופ' רבקה רייכמן על כהונתה בתפקיד יו"ר קהילת הגירה ודמוגרפיה ומברכים את דר' נלי אליאס על כניסתה לתפקיד זה. אנו מודים לדר' אברהם יוגב על כהונתו בתפקיד יו"ר קהילת חינוך ומברכים את דר' אורי כהן על כניסתו לתפקיד זה. ולבסוף אנו מברכים את נדב פרץ על כניסתו לתפקיד רכז קהילת מגדר.

בשם האגודה הסוציולוגית הישראלית, אנו מודים ליושבי/ות-הראש ולרכזות על הנוכחות לעמוד בראש הקהילות המקצועיות ולקדם את כל אחד מהתחומים. אנו מודים לחברי הקהילות המקצועיות שהשתתפו במפגשים ובמיוחד לרושמי/ות סיכומי הפגישות (לפי סדר א-ב): דפנה הלפרין, דר' יגיל לוי, דר' קארין אמית, דר' תמר שגיב שיפטר, יהודה צור, נדב פרץ ועדית ליבנה. ולבסוף אנו מודים מאוד על שיתוף הפעולה הפורה לקידום תחומי העניין של הקהילות המקצועיות הקיימות ושל אלו שבהקמה; ומקווים להמשיך פעילות פורייה וחשובה זו, התלויה בנכונות ביוזמה ובהשתתפות הפעילה של כל אחד ואחת מאיתנו.

להיות שבעקבות השקעת הממשלה יגדל "המכפיל האזורי" כלומר כספים ש"יישאר" בנגב יגרמו להמשך ההשקעה, לרבות בתשתיות. פרופ' פייטלסון הוסיף ואמר שאת תוכנית העברת המחנות לנגב צריך לראות לאור יחסי מרכז ופריפריה. לדעתו, בהיבט התכנון והמקרקעין קיימות בישראל שתי ישויות הנבדלות זו מזו: המדינה הים תיכונית והמדינה המדברית שבה נמצאים שימושי הקרקע עתירי השטח: תשתיות צבאיות, שמורות טבע, תעשיות, מפעלי כרייה. בעוד שבראשונה הוסדר התכנון המרחבי ומערך המקרקעין הרי שבשנייה לא נעשו מאמצים להסדיר את תכנון המרחבי ואת הבעלות על הקרקע. הבעיה של התיישבות הבדואים שרירה וקיימת וטרם הגיעה לפתרונה. בסיום דבריו ציין שאת תוכנית העברת המחנות לנגב יש לבחון גם לאור הדימוי והתפיסה שהדרום הוא "ארץ הצבא", דימוי שיש בו חיוב אך גם שלילה.

לסיכום, הכנס היווה נדבך חשוב בדיון האקדמי והציבורי, והוא לראשונה הציג טון ביקורתי על המהלך שהצבא מחולל.

אזור התעשייה, על קריית ההדרכה שתיבנה. לדבריה, החלטה זו היא סימן לבאות. מעתה ואילך לא תוכל מערכת הביטחון להקים מחנה שיש לו השלכות סביבתיות בהליך תכנוני חסוי אלא לערוך תסקיר השפעה על הסביבה.

דר' ארז צפדיה מהמכללה האקדמית ספיר עמד על ההשפעה של העברת המחנות על קהילות הדרום. בהרצאתו הציג את עיקרי עבודת המחקר המשותפת לו ולעמירם אורן ויגיל לוי שכותרתה "דרמת ההדרמה". בדבריו הדגיש ארבע נקודות: (1) הגישה הפטרונית של צה"ל המודיע "קבל עם ועדה" שהנה הוא בא להושיע את הנגב ולסייע בפיתוחו (2) תפקידו של צה"ל הוא להגן על המדינה ולא לדאוג לפיתוח הנגב ואין זה נכון להצדיק את מהלך המעבר בפיתוח הנגב. (3) צה"ל בפרט ומערכת הביטחון בכלל לא ניהלו דיאלוג עם הקהילות בדרום בטרם גבשו את תוכנית העברת המחנות, מה שמעיב על היכולת לזכות באמון הקהילות. (4) המכרזים שפרסם משרד הביטחון מראים בעליל שהגורמים שיהנו מפירות השקעה של המדינה בפיתוח הנגב, לפחות בשלב הראשון, הם היזמים וחברות התכנון, הבנייה והנדסה ממרכז הארץ ולא תושבי הדרום.

ההרצאה החמישית ניתנה על ידי דר' מירב אהרון-גוטמן מבצלאל ונושאה היה "האם יצליח צה"ל לשבור את תקרות הזכוכית? על תעשיית ההיי-טק הצבאית ואי השוויון הפריפריאלי והמגדרי". בדבריה היא הדגישה כי חלק מהמשרתים ביחידות האמורות לעבור לנגב, היחידות שעוסקות במקצועות התקשוב והאלקטרוניקה, אינם ששים לכך. לנוכח הפיתוי הגבוה למעבר לתעשיות האזרחיות של הטכנולוגיה עילית על המדינה לפתח עתודות כוח אדם טכנולוגיות מקרב תושבי הדרום.

בדברי הסיכום התייחס פרופ' ערן פייטלסון, ראש ביה"ס למדיניות ציבורית וממשל באוניברסיטה העברית בירושלים לדברים שהציגו חמשת הדוברים. הוא הדגיש ושאל האם כפי שהוצג, הגדלת האוכלוסייה שהיא אחת מיעדי התכנית, היא יעד ראוי ורצוי. לשיטתו, המחשבה שהמדינה תוכל לגרום למעבר משפחות קבע לנגב אינה מעשית. ניסיון העבר מלמד שהשיטה נכשלה. פריסת צה"ל בנגב בראשית שנות השמונים, שבה תלו תקוות גדולות להעברת אוכלוסיית אנשי קבע לאזור, נכשלה כי הקמת המחנות והמתקנים הצבאיים לא לוותה בצעדים משלימים שיעודדו הגירה אזרחית לנגב. בנוסף, גם אם כעת תתוקן הטעות, אין ודאות שהגדלת האוכלוסייה בנגב תגרום לפיתוח הנגב. השאלה שצריכה להישאל במקום זאת היא כמה מכספי ההשקעה יישארו בדרום. המטרה צריכה

קול קורא להרשמה לקהילות מקצועיות ולקבוצות עניין של האגודה הסוציולוגית הישראלית

נכון להיום פועלות 8 קהילות מקצועיות בחסות
האגודה הסוציולוגית הישראלית:

★ **קהילת ארגונים ועבודה / יו"ר: דר' אסף דר,**
דוא"ל: adarr@univ.haifa.ac.il, רכז: יהודה
צור, דוא"ל: yehudatzur@yahoo.com

★ **קהילת בריאות ורפואה / יו"ר: דר' תמי סגיב-
שיפטר,** דוא"ל: tamas@post.tau.ac.il, רכזת:
ליאת מילביצקי

★ **קהילת גוף, מיניות ורבייה / יו"ר: דר' דלילה
אמיב,** דוא"ל: [mmsamir@mscc.huji.ac.il](mailto:mamir@mscc.huji.ac.il)

★ **קהילת הגירה ודמוגרפיה / יו"ר: דר' נלי
אליאס,** דוא"ל: enelly@bgu.ac.il

★ **קהילת חינוך / יו"ר דר' אורי כהן,** דוא"ל:
uricohen@post.tau.ac.il, רכזת: **עדיט ליבנה,**
דוא"ל: editliv@post.tau.ac.il

את הטופס המלא יש לשלוח לכתובת המופיעה
באתר.

נשמח להצטרפותכם/ ולהשתתפותכם/ הפעילה בקהילות המקצועיות!

קול קורא לפרס

האגודה הסוציולוגית הישראלית לתזה מצטיינת לתואר שני, 2010

כדי לעודד הצטיינות אקדמית בתחומים מגוונים של מחקר סוציולוגי, האגודה הסוציולוגית הישראלית מעניקה שלושה פרסים שנתיים לכותבי תזה לתואר שני: פרס ראשון בסך 3,000 ש"ח, פרס שני - 2,000 ש"ח, ופרס שלישי - 1,000 ש"ח. בנוסף לכך, יקבלו הזוכים חברות חנימ באגודה למשך שנת 2010. לתחרות רשאים לגשת סטודנטים ממחלקות לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה, אשר הגישו את עבודת ה- MA בשנת הלימודים תשס"ט 2008-2009 וקיבלו עליה ציון 95 ומעלה. רשאים להשתתף בתחרות סטודנטים שהם חברים באגודה לשנת 2009. רשאים להשתתף גם סטודנטים שאינם ממחלקות לסוציולוגיה, בתנאי שעבודתם בנושא סוציולוגי ושהמנחה הינו סוציולוג. סטודנטים אלה ישלחו למזכירות האגודה רק את שני הפרטים הראשונים שלהלן. תקציריהם יועברו לוועדת הפרס, אשר תחליט אם לקבל את העבודה לתחרות. אם תחליט בחיוב, הם יתבקשו לשלוח עותקים מעבודותיהם.

יש לשלוח את הפרטים הבאים:

(1) **תקציר** - גרסה מודפסת וגרסה אלקטרונית של תקציר העבודה שתשלח לדוא"ל: liatmi@hdq.colman.ac.il. בדף הכותרת של התקציר יופיעו: שם העבודה (בעברית ובאנגלית), שם הסטודנט והמנחים (בעברית ובאנגלית), שמות המחלקה והאוניברסיטה בה הוגשה העבודה, תאריך ההגשה (חודש ושנה), אם העבודה איכותנית ו/או כמותנית, כתובת אישית, דואר אלקטרוני ומספר טלפון למתן תשובות. הדף הבא יתחיל עם כותרת העבודה (ללא כל פרטים מזהים אישיים), ובעקבותיה התקציר. (2) אישור מהאוניברסיטה המעיד על **הציון** שניתן לעבודה.

(3) **4** עותקים כרוכים של העבודה (רצוי מאד שהעבודה תודפס משני צידי הדף). באחד מהם יופיעו פרטים מזהים של הכותב, מנחיו, האוניברסיטה וכו', בעוד שעל שלושת האחרים יופיע **שם העבודה בלבד**. אי רישום הפרטים נועד לשמירה על שיפוט אובייקטיבי. העותקים לא יוחזרו לשולחיהם.

הכתובת למשלוח העבודות היא:

לידי ליאת מילביצקי, מזכירת האגודה הסוציולוגית

★ **קהילת משפחה / יו"ר פרופ' סילביה פוגל**
ביז'אוי, דוא"ל: sylvieb@colman.ac.il, רכזת:
דפנה הלפרין, דוא"ל: daffnah@colman.ac.il

★ **קהילת מגדר/ יו"ר: דר' דליה לירן-אלפר,**
דוא"ל: liranalper@gmail.com, רכז: נדב פרץ,
דוא"ל: nadav.perez@gmail.com

★ **קהילת צבא/ יו"ר: זאב לרר ודר' יגיל לוי,**
דוא"ל: Yagil_I@netvision.net.il

בנוסף, פועלת כיום קבוצת עניין אחת והיא:

★ **קבוצת העניין של הדוקטורנטים/ יו"ר: רותי**
ליפשיץ, דוא"ל: ss.phd.network@gmail.com

מטרת כל אחת מהקהילות המקצועיות וקהילות העניין היא לקדם את הדיון, הקשר והעשייה המשותפת של בעלי תחומי עניין דומים. הפעילויות כוללות: מפגשים בהם החברים/ות מציגים/ות מחקרים ודנים/ות בשלבי מחקר שונים, פרסום מידע באתר האגודה בתחומים השונים של הקהילות, ארגון ימי עיון, בניית כתב עת אלקטרוני ועוד. אחת מהפעילויות המרכזיות והחשובות של הקהילות המקצועיות היא ארגון מושבים לכנס הסוציולוגי של האגודה המתקיים מידי שנה.

בנוסף, שתי הקהילות הבאות **בהקמה:**

★ **קהילת סטייה ובעיות חברתיות/ יו"ר: דר' ברכה כץ שיבאן, דוא"ל: ksbracha@gmail.com**

★ **קהילת שיטות מחקר/ יו"ר: דר' גלית סיני**
קרמונה, דוא"ל: galit@karmona.com

וקבוצת עניין אחת **בהקמה:**

★ **קהילת עניין של מאסטרנטים / יו"ר: גב' איריס זריני, דוא"ל: zarini@bgu.ac.il**

על מנת ששתי הקהילות וקבוצת העניין הנ"ל יקבלו אישור מהנהלת האגודה יש צורך לאסוף 10 טפסי הרשמה חתומים של חברי/ות אגודה.

כל מי שמעוניין להירשם לקהילות המקצועיות הותיקות והחדשות מוזמן בשמחה למלא את הטופס המצ"ב. שימו לב כי במידה וההרשמה היא לאחת מהקהילות המקצועיות החדשות הנ"ל, יש לחתום על **טופס ההרשמה המופיע באתר האגודה ב"קהילות מקצועיות מידע כללי"**

בכתובת:

<http://www.israel-sociology.org.il>

Call for Papers for the 10th International Conference of ICOSA

The Varied Paths of Communal Life

The International Communal Studies Association (ICSA) is a multidisciplinary organization providing a common framework for scholarly exchange regarding communal life: communes, intentional communities, collective settlements, kibbutz and cooperatives throughout the world. The 10th international ICSA conference will coincide with the 100th "birthday" of the first kibbutz community Degania and the 25th birthday of ICOSA – both important dates! It will be held in The Emek Yezreel College that is situated in the Yezreel Valley, in the north of Israel, where you can find many of the first kibbutz communities and other communal life styles. It is also close to historical venues like Degania, Nazareth, Tiberias, Haifa and Acre. The organizers of the conference are the Institute for Research of the Kibbutz and the Cooperative Idea from the University of Haifa, and the Emek Yezreel College.

We are planning, as always, to have both an academic track and a practical community track because the meetings and the exchange of ideas between these two groups benefits both.

What will be in the next conference? A few preliminary suggestions have already been sent to us but a decision will be made by the conference committee when we receive all. Any additional ideas are welcome and will be considered. Some of the suggestions for the conference themes are:

- a. Lessons and contribution from the long lived communities such as the Hutterites, the Kibbutzim, the Bruderhofs, the Egalitarian Communities.
- b. Challenges confronting the communal life in the Globalizing world.
- c. The contribution intentional communities can make to peace and the reduction of violence.
- d. Learning of communal experiences in different continents – Latin America, East Asia, Africa.
- e. Architecture as a representation of the development of intentional communities.
- f. Varieties of Ownership and Rental of Housing in Alternative Communities
- g. Relations Between Members and Nonmembers in Mixed Communities
- h. Differences in Compensation for Work in Communal and Cooperative Organizations.

הישראלית, החוג למדעי ההתנהגות, המסלול האקדמי - המכללה למנהל, ת.ד. 25073, ראשון לציון 75190.
על העבודות להגיע למשרדי האגודה לא יאוחר מ- 9.10.2009

הפרס יחולק בטקס שיערך בכנס השנתי של האגודה הסוציולוגית הישראלית בחורף 2010. הזוכה במקום הראשון יתבקש להציג את עבודתו באסיפה השנתית החגיגית שתתקיים בכנס זה.

קול קורא להגשת מאמרים לכתב העת *Sociological Focus*

Sociological Focus is the official publication of the North Central Sociological Association (NCSA). Published continuously since 1968, the quarterly journal is international in scope, covering a full range of topics of current interest to sociology and related social science disciplines. The journal is peer reviewed and committed to publishing high quality research on substantive issues of importance to the study of society. The journal's mission is broad in scope, encompassing empirical works (both quantitative and qualitative in nature), as well as manuscripts presenting up to date literature review of any field of sociology. **From August 1st 2009, *Sociological Focus* is published by the Department of Sociology at the University of Haifa in association with Paradigm Publishers.**

Contributors to *Sociological Focus* should send one hard copy and an identical electronic copy to **Gustavo S. Mesch, Editor-in-Chief**
Sociological Focus
Department of Sociology and Anthropology
The University of Haifa, Har Hacarmel 31905.
Israel
Sociologicalfocus@haifa.ac.il

Manuscripts must be prepared in the format of the American Sociological Review.
A processing fee of \$15 in check or money order, made out to *Sociological Focus*, must be sent with each submitted manuscript.

- ✓ איגוד סדרות נתונים חדשות באמצעות הליך סטנדרטי הכולל בדיקה, תיעוד ופרמוט מחדש;
 - ✓ הפיכת נתונים לגישיים לקהילה האקדמית באמצעות פלטפורמות מתקדמות;
 - ✓ שדרוג משאבי נתונים נבחרים באמצעות בניית מאגרי נתונים מקוונים;
 - ✓ שימוש בתוכנת **Geobase** ככלי עזר בתכנון ומחקר אזורי;
 - ✓ שימוש בתוכנת **FastAnalysis** כמערכת לעיבוד סטטיסטי בסיסי של נתונים.
- מאגר הנתונים ממין אתכם להשתמש במגוון הקבצים הקיימים ובתוכנות הסיוע אשר ניתן למצוא באתר: <http://isdc.huji.ac.il/>
- 02- צוות המאגר ישמח לענות על כל שאלה בטלפון 5883008 או במייל ISDC_support@huji.ac.il.

קול קורא למועמדים ללימודי

דוקטורט

European Ph.D. in Socio-Economic And Statistical Studies

המעוניינים בלימודי דוקטורט בסוציולוגיה מוזמנים להגיש מועמדות לתכנית European Ph.D. in Socio-Economic And Statistical Studies. זוהי תכנית בינלאומית בין-תחומית בשיתוף שמונה אוניברסיטאות אירופאיות, ביניהן אוניברסיטת חיפה. לבוגרי תכנית הדוקטורט מוענק התואר Doctor Europaeus. התוכנית כוללת לימודים באוניברסיטת חיפה, סמסטר לימודים באחת מהאוניברסיטאות השותפות והשתתפות בסמינר שנתי של כל הסטודנטים בתכנית. מועמדים מצטיינים בעלי תואר שני מתחומי מדעי החברה מוזמנים לפנות לקבלת פרטים נוספים לפרופ' אריה רטנר מהחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת חיפה ולעיון באתר התכנית www.europhd.org

האגודה מברכת את החברה

דר' שלוה וייל

שייצגה את האגודה הסוציולוגית הישראלית באסיפה של נציגי האגודות בכנס של האגודה הסוציולוגית האירופית שהתקיים בפורטוגל וקיבלה אישור לייצג את האגודה בישיבה של הוועדות הלאומיות במסגרת מועצת האגודות הלאומיות אשר תיערך במסגרת הכנס של האגודה הסוציולוגית האירופית שיתקיים בליסבון

- i. The Role of Individual Capital Accounts and Profit Sharing in Communal, Cooperative, and/or Employee-Owned Organizations.
- j. Differences among Age-Groups and Generations within Communal and Cooperative Organizations.
- k. Changes in Communal and Cooperative Workplaces Over Time -- Developmental Communalism, Inertia, or Renewal?
- l. Lessons from the varied the intentional communities such as co-housing, eco-villages, integral cooperatives.
- m. Gender differences in participation, innovations and changes of communal life

This call for papers is for:

- a. Session organizers – Please send us suggestions for sessions you are ready to organize.
- b. Abstract submission – Please send us your abstracts (up to 250 words) in an attached file. The abstracts will be carefully reviewed by the academic committee of the conference.

Proposals for organizing sessions and for papers should be sent to

Prof. Michal Palgi, Conference Chair:
palgi@yvc.ac.il

קול קורא

למאגר הנתונים במדעי החברה באוניברסיטה העברית בירושלים

מאגר הנתונים במדעי החברה, הנמצא באוניברסיטה העברית בירושלים, אוסף, שומר מעבד ומפיץ גופי נתונים בעלי עניין מחקרי על הכללה, החברה, והתרבות בישראל. המאגר כולל למעלה מ-800 קובצי נתונים, המכסים טווח זמן של למעלה משלושים שנה, המטופלים בטכנולוגיות שימור ושרות למשתמש מתקדמים ביותר. המאגר כולל קבצי נתונים של הלמ"ס (למשל, מפקדי אוכלוסין, סקר כוח אדם, סקר חברתי), משרדי ממשלה, מכוני מחקר פרטיים, ושל מחקרים שנערכו באופן עצמאי על-ידי חוקרים מהאקדמיה הישראלית. כמו כן, מאגר הנתונים מאפשר לציבור החוקרים הישראלי לקבל ולהשתמש בנתונים חיצוניים מארה"ב ואירופה. המאגר מפעיל אפשרויות מתוקשבות לניתוח סטטיסטי המתאימים להוראה ותרגול.

באופן ספציפי יותר פועל המאגר בתחומים הבאים:

- ✓ איסוף, תחזוק, שדרוג והפצה של נתונים ומטא-נתונים (metadata) רלוונטיים למדעי החברה;
- ✓ איתור והשגה של נתונים חדשים;

הומור: בדרכו של האדם הצוחק / אריה סובר
(2009), ירושלים: הוצאת כרמל.

הספר עוסק בהתפתחות ההומור והצחוק, בפונקציות ובפרקטיקה שלהם. באמצעותו ניתן להבין מהיכן וכיצד נוצרים ההומור והצחוק ואת חשיבותם בחיי האדם.

הספר משמש מצד אחד כלי תיאורטי להבנת ההומור והצחוק ומצד אחר כלי מעשי שישמש כל אחד, מהקורא המתעניין ועד איש המקצוע, בתחומי ידע למיניהם, כגון תקשורת, קולנוע, תיאטרון, ספרות, סוציולוגיה, חינוך, פסיכולוגיה, אנתרופולוגיה, תרפיה ורטוריקה.

הספר מציע שיטה חדשה בחקר ההומור שבאמצעותה ניתן, בין היתר, להבין כיצד נוצרים ההומור והוויזואלי וההומור המילולי וכיצד אפשר לייצר אותם. לצורך זה נותחו יותר ממאה וחמישים סרטים קומיים קלאסיים וכן מצבים קומיים מהתיאטרון ומחיי היומיום.

דר' אריה סובר חוקר הומור ועוסק גם בפן המעשי שלו: מחזאי, תסריטאי, בימאי ושחקן. כתב את עבודת הדוקטור שלו בחקר ההומור באוניברסיטת פריס. כמו כן למד שם בבית-הספר הלאומי לקרקס. מרצה בכיר לתקשורת, מלמד במכללה האקדמית אשקלון ובאוניברסיטה הפתוחה. מרצה בתחום ההומור והצחוק, על היבטיו האישיים, החברתיים והתקשורתיים.

"אני מאוד ממליץ על קריאת ספר זה. יש בשיטתו של דר' סובר מורכבות שאיננה מצויה בגישות ההומניסטיות המקובלות, כגון אלה של זיגמונד פרויד ואנרי ברגסון, הנחשבות לאבני היסוד בחקר ההומור והצחוק. שפע הדוגמאות וניתוחן המעמיק מעניקים לספר אופי של ספר יסוד לכל מי שעוסק או רוצה לעסוק בתחום זה, הן בתיאוריה והן בעשייה".

פרופ' אמריטוס אלי רוזיק רוזן.

הקיבוץ על דרכים מתפצלות / אליעזר בן-רפאל
ומנחם טופל (2009), ירושלים: מוסד ביאליק ויד
טבנקין.

השניים מרחיקי הלכת שפקדו – ועדיין פוקדים – את המגזר הקבוצי בעשור הראשון של האלף הנוכחית מעידים על "שחיתות פרות קדושות" אכזרית ביותר – בתחום השכר, הרכוש ואף האכלוס. שינויים אלה מעלים את השאלה האם עדיין אפשר להתייחס כאל קיבוץ לאותם יישובים שהנהיגו שינויים מסוג זה. יתר מזו, אפשר אף לשאול באם הגענו לסוף עצמו של הקיבוץ. הקיבוצים עצמם מתעקשים לשמור על המושג "קיבוץ". וזאת מבלי להתכחש לכך שהקיבוצים עומדים כעת בפני מפנה היסטורי מן החשובים והקריטיים ביותר שידעו מעודם וכי מודעים לכך שדרכיהם הולכות ומתפצלות. ספר זה מבוסס על עבודת הוועדה הצבורית הממשלתית שהוקמה לשם סיווג הדיבוצים בימינו (בראשות אליעזר בן-רפאל) וכן על עבודות אשר התמקדו בהיבטים מרכזיים נוספים. הוא תוקף את המציאות הקיבוצית המורכבת מתוך מבט של "הבנייה קולקטיבית מחדש".

האגודה מברכת את החברה שהוסמכה
לאחרונה

דר' איילת גלעדי

כמומחה בסוציולוגיה יישומית

בתחום חינוך ונוער

המעמד החגיגי של הענקת התעודה יתקיים בכנס הסוציולוגי השנתי בחורף 2010 פרטים נוספים על הסמכת הסוציולוגים מופיעים באתר האגודה בכתובת: <http://www.israel-sociology.org.il>

ספרי סוציולוגיה חדשים של החברים באגודה

אם זכרוני אינו מטעה : אוטוביוגרפיה / יוחנן פרס
(2008), תל אביב: הוצאת רמות, אוניברסיטת תל אביב.

"אם זכרוני אינו מטעה..." הינו ספר אוטוביוגרפי של יוחנן פרס, פרופ' אמריטוס באונ' תל אביב ונשיא לשעבר של האגודה הסוציולוגית הישראלית.

המוקדים העיקריים בספר: ילדות ונעורים בירושלים בשנות ה'40, מפגש עם מורים דגולים (יצחק נבון, ס' יזהר, ישעיהו ליבוביץ'), התפתחות הסוציולוגיה בירושלים ותל אביב ופעילות במחנה השלום הישראלי (כולל מפגשים עם מנהיגות אש"ף). הספר זורם בקלילות ומנסה לדון בצדדים הקומיים לצד הטרגיים של דורו.

בנק ישראל: כלכלה פוליטית בעידן ניאוליברלי /
דניאל ממן וזאב רוזנהק (2009), ירושלים: מכון ון
ליר בירושלים והוצאת הקיבוץ המאוחד.

בתהליך הדרגתי שהחל באמצע שנות השמונים של המאה ה-20 הפך בנק ישראל לשחקן מרכזי בשדה הפוליטי-כלכלי. בהיותו ארגון מדינתי השזור ברשת גלובלית של קשרים חוצי גבולות, הוא מילא תפקיד מרכזי בייזום ובקידום של הסדרים וקווי מדיניות אשר עומדים בבסיס הכלכלה הניאו-ליברלית. השינוי במעמדו של בנק ישראל היה רכיב יסודי במעבר של הכלכלה הפוליטית בישראל ממודל של מדינה מפתחת למודל ניאוליברלי, על כל המשתמע מכך. הספר בנק ישראל: כלכלה פוליטית בעידן ניאוליברלי מסרטט ומנתח את התהליכים הפוליטיים והמוסדיים – המקומיים והגלובליים – שהביאו את הבנק המרכזי בישראל למעמד בכורה, ובעיקר את הזיקות בין תהליכים אלו ואת השלכותיהם על הפוליטיקה, על הכלכלה ועל החברה בישראל.

משפיעה עליה. תפיסה כזו מעצימה את הנקלט ואינה רואה אותו כפסיבי בהכרח, בתהליך הקליטה. היא אינה צופה בהכרח טמיעה תרבותית של קבוצות אתניות מהגרות, אלא רואה את תהליך ההגירה כמשא ומתן מתמשך, שעשוי להניב הישגים לקבוצת מיעוט אתנית. יחד עם זאת ברור, כי אין לדבר על "ניצחונה" של קבוצה מרגינלית, אלא על מאבק מתמיד על הבנייה של כוח, קול וזהות.

בתהליך התקרבות הספר האתני אל הליבה במישור התרבותי, נוצר "סינקרטיזם" מלמעלה - בתרבות הגבוהה, הדומיננטית, וכן "סינקרטיזם מלמטה" - בתרבות הנמוכה, הנקלטת. בשל היותה ממוקמת בהקשר היסטורי וחברתי קודם ועכשווי, המימונה בלבושה הישראלי, מכליאה בין ישן וחדש ומנהלת משא ומתן בין האלמנטים השונים. הסינקרטיזם שנוצר מראה, שהמערכת התרבותית היא זירה דינאמית, שבה מתנהלים מאבקי כוחות כמו גם יחסי משא ומתן בין תרבות גבוהה לנמוכה, והגבולות ביניהן אינם קבועים.

מהספר ניתן להסיק, כי ההגמוניה נותרה אומנם חזקה בתחומים שונים, אך המזרחיים, בראשם יוצאי מרוקו, סרבו לקבל את התכתיב התרבותי ונציגיהם נאבקו כדי להיכנס לזירה הציבורית. לאחר תקופה שבה המזרחיות נשאה מטען של תיוג שלילי, ולאחר שנאבקה על נוכחות ולגיטימציה, הוכתרו בהצלחה חלקית, ניסיונותיה להרחיב את גבולות התרבות הדומיננטית ואת הגדרת הישראליות ולהחזיר את סמליה למערכת הסמלים של החברה. התהליך הסינקרטי הזה, של תנועה מן השוליים אל המרכז, לא יכל להתקיים, אלמלא הירידה בכוחה של ההגמוניה ועליית משקלם הפוליטי של המזרחיים.

**רצח מרובה קורבנות / ארנון אדלשטיין (2009),
באר שבע: הוצאת הספרים של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, מוסד ביאליק.**

הספר עוסק בתופעה של רצח מרובה קורבנות. הספר יצר הבחנות תיאורטיות חדשות בין הסוגים השונים של רצח מרובה קורבנות: רצח המוני, רצח סדרתי. הספר מוסיף קטגוריה חדשה שהיתה חסרה בספרות התאורטית והמחקרית בתחום: רצח המוני-סדרתי. בנוסף, הספר מציג טיפולוגיה חדשה לכל אחד מסוגי הרצח מרובה הקורבנות.

הספר משלב בין התיאוריות הסוציולוגיות לתיאוריות הפסיכולוגיות על-מנת להציע הסבר תיאורטי אינטרדיסציפלינרי חדשני לתופעות אלו.

הספר מציג תפיסה חדשה-ישנה, לפיה רוצחים מרובי קורבנות, כמו עבריינים אחרים פועלים במידה רבה של רציונליות ובחירה של הקרבנות בהתאם לתיאוריה של הפעולות השגרתיות: הקרבנות שנבחרים הם הפגיעים ביותר, כמו חסרי בית, זונות, נודדים וכדומה.

בנוסף, הספר מתאר כיצד רוצחים אלו משתמשים במגוון של טכניקות נטרול והגנה במטרה להצדיק לעצמם את הרצח (בקרב רוצחים סדרתיים, הדבר מאפשר להם לבצע את הרציחות הבאות, לאחר תקופת "צינון").

ההשתנות החברתית שהוא חושף אינה אחידה וחד-צורתית. היא מצביעה על היווצרות פלורליזם מסועף שחקירתו מעלה את המשמעויות העמוקות של שנויי זיקות בסיסיות, ופירוקם וצמיחתם של הסדרים, זהויות ומהויות במגזר הקיבוצי של ימינו. **הנספחים** מציגים את החומרים הראשוניים שיסיעו לקורא לעמוד על התרחשות השנוי מרחיק הלכת הלכה למעשה.

חג המימונה: מהפריפריה אל המרכז / רחל שרעבי (2009), תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד ויד בן צבי.

הספר עוסק בחג המימונה ובשאלת הפיכתו לרכיב בחברה הישראלית. תמורה זו מהווה צומת תרבותי חשוב לדיון במערכת היחסים שבין הפריפריה לבין המרכז, בין "תרבות גבוהה" לבין "תרבות נמוכה", בין קולטים לבין נקלטים ובין המזרחיים לבין הקולקטיבי הישראלי, ומאיר אותה באור חדש.

חלקו הראשון עוסק במימונה בצפון אפריקה. עניינו תיאור היסטורי של טקסי החג בקהילות היהודיות בצפון אפריקה, תוך שהוא מתמקד בביתוח אנתרופולוגי מקיף של סמלי הטקסים ונותן להם פרשנות סוציולוגית חדשה. הספר מציג את הסימטריה הנוצרת בין סמלי הכניסה לחג הפסח לבין סמלי היציאה ממנו, וכן את משמעותו כטקס מעבר לקראת עונה חדשה וכטקס מגשר בין יהודים לבין מוסלמים החיים אלה לצד אלה, בדינמיקה שבין ניתוק לבין שילוב.

חלקו השני עוסק בחג המימונה בישראל. הוא מנתח את התפתחותו משנות השישים של המאה הקודמת, ממעמד של חג סקטוריאלי שולי למעמד של חג לאומי, שחלקו דתי וחלקו אזרחי. הספר עוסק בהרחבה במשמעות המעבר הזה באמצעות תיאוריות העוסקות ביחסי מרכז פריפריה ובדפוסים מחאה של קבוצות מקופחות. הוא דן במאבקי הכוח שבין קבוצות הגמוניות לבין קבוצות בפריפריה הנאבקות להגיע אל המרכז, ומראה שחגיגות המימונה היו מכשיר רב עוצמה, שגם בעלי הכוח וגם חסרי הכוח ניצלוהו לטובתם.

הספר טוען, כי הפיכת המימונה לחגיגה כלל ישראלית, מצביעה על עדתיות השקועה בהווה הישראלית, בדומה לרכיבים מזרחיים-צפון אפריקאים נוספים: התפקיד המרכזי שממלאת ש"ס במערכת הפוליטית הישראלית, צרוף קברי הקדושים של יוצאי מרוקו לאתרי הזיכרון וההנצחה של הדת האזרחית בישראל, הכללת המוסיקה המזרחית בתרבות הישראלית ותפיסת התזמורת האנדלוסית, בעלת פרס ישראל, כקלאסית וכתרבות גבוהה. אופן הטמעת רכיבים אלה במרקם החיים הישראלי לאורך ציר הזמן, מייצג את מערכת היחסים המשתנה בישראל, בין המזרחים לקולקטיבי הישראלי, בין השוליים למרכז ובין תרבות גבוהה לתרבות נמוכה.

תוצאת פוליטיקת הזהויות המזרחית מעידה, במקרה של המימונה, כי תרבות נמוכה, נקלטת, אינה חלשה כפי שהיא מצטיירת, והיא משתלבת בתרבות הגמונית ואף

these two groups by focusing on the roles played by their native language—Russian—and the language used by the media of each country. Based on one hundred in-depth interviews conducted with immigrants now living in both Israel and Germany, *Coming Home* considers media use to be an inseparable part of an immigrant's adaptation strategy, simultaneously reflecting construction of a new social and cultural identity while also preserving their original cultural identities.

***The ISA Handbook in Contemporary Sociology: Conflict, Competition, Cooperation* / Editors: Ann Denis and Devorah Kalekin-Fishman (in press, 2009), Sage: London.**

The *Handbook* has thirty chapters and is divided into five parts: (1) Analyses of Approaches to Research, (2) Conceptualizing Conflict, Competition and Cooperation in Sub-fields of Sociology, (3) Research on Social Issues – Interweaving Processes, (4) Illustrative Cast Studies, (5) Conclusion. Among the contributors are Nira Yuval-Davis on the sociology of belonging, Julia Evetts et al. on the sociology of the professions, Edward Webster and Rob Lambert on the sociology of work, Elisa Reis on the sociology of social movements, Marcus Schulz on digital futures, and David Segal et al. on peace-keeping forces, and many others.

פרסים ומענקי מחקר לסוציולוגים

האגודה הסוציולוגית הישראלית מברכת
את חבר האגודה ונשיא האגודה בשנים 1997-
1994

פרופ' אליעזר בן רפאל

זוכה בפרס לנדאו של מפעל הפיס על "מפעל
חיים בסוציולוגיה"

מלגת קרן וולף

ניסים כהן, דוקטורנט, המחלקה למנהל ומדיניות ציבורית באוניברסיטת בן גוריון, זוכה מלגת קרן וולף היוקרתית לתלמידי דוקטורט בישראל.
נושא עבודת הדוקטורט: "שינויים מוסדיים, פוליטיקה אלטרנטיבית ומדיניות ציבורית: המקרה של עיצוב וביצוע מדיניות הבריאות בישראל".

A Roadmap to the Heavens: An Anthropological Study of Hegemony among Priests, Sages, and Laymen / Sigalit Ben-Zion (2009), Boston: Academic Studies Press.

The challenge in this book has been to rethink prevailing ideas about the social map of Jewish society during the Tannaitic period (70 C.E. – 220 C.E.). New insights were made possible by applying anthropological theories and conceptual tools. In addition, social phenomena were better understood by comparing them to similar social phenomena in other cultures regardless of time and space.

In this book the author explores the rich and complex relationships between the Sages, Priests, and laymen who competed for hegemony in social, cultural, and political arenas. The struggle was not simply a case of attempting to displace the priestly elite by a new scholarly elite. Rather, in the process of constituting a counter-hegemony, the attitude of the Sages towards the Priests entailed ambivalent psychological mechanisms, such as attraction – rejection, imitation – denial, and cooperation – confrontation. To achieve political and social power, the Sages used the established hegemonic priestly discourse to undermine the existing social structure. While the Sages professed a new social order based on intellectual achievement, they retained elements of the old order, such as family attribution, group nepotism, endogamy, ritual purity and impurity, and secret knowledge. Thus, social mobility based on education was available only to privileged social class. Even though the Sages resisted the priestly hegemony and attempted to disengage from it, they could not free themselves from the shackles of the priestly discourse and praxis.

Coming Home: Media and Returning Diaspora in Israel and Germany/ Nelly Elias (2008), Albany: SUNY Press.

Coming Home provides an extraordinary glimpse into the social and cultural integration of a unique category of immigrants—the returning Diaspora. During the 1990s Russian-speaking Jews and Germans returned to their respective historic homelands. Nelly Elias explores the social and cultural adaptation of

גלי שטיין - התמקמויות זהותיות - כעס ובושה
 כמבארים התנהגויות מיניות וזוגיות של מתבגרים.
 מנחה: דר' אורלי בנימין.

אוניברסיטת חיפה

גלעד כהן-ינן - השפעת התרבות הארגונית על
 מנהיגות מפקד הטייסת. מנחה: פרופ' אורי לויתן.

הצעות עבודה

המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת בן גוריון
 בנגב מזמינה בעלי/ות תואר דוקטור (או שיקבלו את
 התואר עד אוקטובר 2009), אשר תחום התמחותם/ן הוא
 אי-שוויון, ריבוד ו/או שוק עבודה, להגיש מועמדות למשרה
 תקנית. עדיפות תינתן למועמדים/ות אשר ביכולתם/ן ללמד
 קורסים במתודולוגיה כמותית מתקדמת ברמת הב.א.
 והמ.א וכן להנחות סטודנטים בתחום ואשר שולטים בשפה
 העברית. מועד המינימום גמיש, החל באוקטובר 2009
 (בהתאם לאישור תקציבי). מכתב מלווה המתאר תוכניות
 מחקר נוכחיות ועתידיות ותחומי הוראה; קורות חיים רשימת
 פרסומים; דוגמאות של פרסומים ושמות וכתובות של
 שלושה ממליצים יש לשלוח, עד 30 ביוני 2009 לדר' לב
 גרינברג, ראש המחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה,
 אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ת.ד. 653, באר שבע. דוא"ל:
lev@bgu.ac.il (נא לשלוח לכתובות דואר רגיל ודואל
 במקביל)

הודעות

לידיעת כל שוחרי הדיון האינטלקטואלי בארץ ובמיוחד אלו
 המתעניינים בפוטנציאל האקטיביזם בארגוני החברה
 האזרחית: ספרה של דר' גלית סעדה-אופיר (ז"ל)
 "האוניברסיטה העברית כזירה אקטיביסטית: מבט על יחסי
 מדינה וחברה אזרחית באמצעות ניתוח פעילות סטודנטים"
 עומד לצאת לאור בהוצאת רסלינג בתוך מספר חודשים. אנו
 מבקשים להשלים את מימון הוצאות ההפקה באמצעות
 מכירה מוקדמת במחיר מאה שקלים לבעלי הכנסה יציבה ו-
 50 שקלים למחוסריה.

לפרטים נוספים ראו אתר האינטרנט של האגודה
<http://www.israel-sociology.org.il/index.aspx?id=2249>

גליון דצמבר 2009

לקראת הגליון הבא של המידעון, המערכת מזמינה
 את חברי האגודה לשלוח מאמרים והודעות
 בנושאים הבאים: כנסים, קולות קוראים לכתבי עת,
 פרסום ספרים סוציולוגיים חדשים, הצעות עבודה
 לסוציולוגים וזכיה במענקי מחקר **עד לתאריך 1.11.09**
 לכתובת: האגודה הסוציולוגית, המסלול
 הישראלי, החוג למדעי התנהגות, המסלול
 האקדמי המכללה למנהל, שד' יצחק רבין 7, ת.ד.
 25073 ראשון לציון 75190 או בדוא"ל:
liatmi@hdq.colman.ac.il

דוקטורים חדשים לסוציולוגיה

האוניברסיטה העברית

נר גזית - ריבונות פרגמנטרית: סוכנות, פוליטיקה
 שגרתית ואלימות צבאית באינתיפאדת אל-אקצא.
 מנחים: פרופ' איל בן ארי ודר' ורד ויניצקי-סרוסי.

ענת רוזנטל - הילדים שלנו: אסטרטגיות ההתמודדות
 של קהילות כפריות במלאווי עם ילדים יתומים
 ופגיעים. מנחים: פרופ' איל בן ארי ודר' אלכסנדר
 וינרב.

אוניברסיטת תל-אביב

יריב פניגר - הזדמנויות השכלתיות בחינוך הממלכתי
 דתי בישראל: אקלים לימודי, הישגי תלמידים ואי-
 שוויון השכלתי. מנחים: פרופ' חנה איילון ופרופ' יוסי
 שביט

אנסטסיה גורודזיסקי - המקורות ומנגנון ההיווצרות של
 עמדות מפלות כלפי קבוצות מיעוט: המקרה של
 עובדים זרים בישראל. מנחים: פרופ' נח לוין-אפשטיין
 ופרופ' משה סמיונוב

גלית סיני-קרמונה - הסרבנים: בחינת מאפייני הפרט,
 הסביבה החברתית והמערכת הנורמטיבית-תרבותית
 הקשורים לתופעת הסרוב בסקרים. מנחים: פרופ' נח
 לוין-אפשטיין ופרופ' חנה איילון

קרן פרידמן-פלג - הלאום על הספה: השימוש
 בהמשגות הטיפוליות של "טראומה" ו"חוסן" בעקבות
 אינתיפאדת אל-אקצא, תכנית ההתנתקות ומלחמת
 לבנון השנייה. מנחים: פרופ' משה שוקד ופרופ' יורם
 בילו.

אוניברסיטת בר אילן

כרמית הבר - סיוע הומניטרי ישראלי: שדה פעילות
 אזרחית בהתהוות. מנחה: דר' אילנה סילבר.

הדס הורוביץ - דומה אבל שונה: ביטוייה המגוונים של
 ההתקשרות למקום המגורים. מנחה: פרופ' יונה
 גינצברג.

נעמי מרמון-גרומט - נקודת המפגש בין מסורת
 ומודרנה: מחקר ביחס בין טהרת המשפחה וזהות
 בקרב נשים וגברים בקהילה הדתית לאומית. מנחה:
 דר' אפרים תבורי.

קרן רחמים-דופלט - מנבאים פסיכו חברתיים
 למעורבות בהצקות בקרב תלמידים בבתי ספר
 בישראל. מנחה: דר' יוסי הראל.